

PREVENCE DROGOVÉ ZÁVISLOSTI MLÁDEŽE

Jiří Plaček

Bakalářská práce
2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati
Institut mezioborových studií Brno
akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Jiří PLAČEK
Osobní číslo: H118236
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Sociální pedagogika

Téma práce: Prevence drogové závislosti mládeže

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude zpracováno podle pokynů obsažených v materiálu IMS "Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách" (IMS 2009). Případně podle dalších materiálů, z nichž některé jsou obsaženy v literatuře připojené k tomuto studijnímu textu. Zejména bude dbáno na dodržování zásad publikační etiky a pravidel společenskovedního výzkumu. Průběžné výsledky práce budou pravidelně konzultovány s vedoucím bakalářské práce.

S vědomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucím bude práce zaměřena:

- drogy a drogovou problematiku mládeže,
- sociální aspekty ovlivňující orientaci k drogám,
- prevenci drogové závislosti v školní a sociální oblasti,
- průzkum drogové závislosti na vybraných školách.

Součástí práce bude realizovaný kvantitativní výzkum týkající se toxikomanie a drogové závislosti mládeže.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

HÁJNÝ M., O rodičích, dětech a drogách, Grada Publishing, Praha, 2001

JANÍK A., DUŠEK K., Drogry a společnost, Naše vojsko, Praha, 1990

NEŠPOR K., CSÉMY L., Jak předcházet problémům s návykovými látkami na základních a středních školách, Sportoprag, Praha, 1996

NEŠPOR K., Návykové chování a závislost, Portál, s.r.o., Praha, 2000

NEŠPOR K., Vaše děti a návykové látky, Portál, s.r.o., Praha, 2001

Další literatura bude obsažena v Projektu bakalářské práce a bude průběžně doplňována během práce na tomto textu.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Renata Oralová

Institut mezioborových studií

Datum zadání bakalářské práce:

11. listopadu 2013

Termín odevzdání bakalářské práce:

30. dubna 2014

V Brně dne 11. listopadu 2013

doc. PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D.
vedoucí ústavu

doc. PaedDr. Slavomír Laca, Ph.D.
vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použítou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

V Brně 14.2.2014

JIRÍ PLACEK

Jméno, příjmení studenta

Podpis

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělčně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlédnutí veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu, k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

PLAČEK, Jiří: Prevence drogové závislosti mládeže [Bakalářská práce]. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta humanitních studií. Institut mezioborových studií Brno. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Renata Oralová. Brno, 2014.

Bakalářská práce se zaměřuje na problematiku drog. V teoretické části objasňuje základní pojmy jako droga, drogová závislost, syndrom závislosti, abstinenční syndrom, toxikománie, narkománie, typologie drogových závislostí. Dále se blíže soustředí na protidrogovou prevenci a její cíle a sociální aspekty ovlivňující orientaci k drogám. V praktické části se zabývá hodnocením současné reálné situace v oblasti drog na dvou středních školách v regionu. Kvantitativním empirickým výzkumem provedeným technikou dotazníku jsou zde potvrzeny nebo vyvráceny stanovené hypotézy. Na základě výsledků průzkumu jsou zde uvedena doporučení pro praxi s cílem zvýšit kvalitu protidrogové prevence na těchto školách.

Klíčová slova:

Droga. Drogová závislost. Toxikománie. Narkománie. Primární prevence. Mládež. Škola. Rodina.

ABSTRACT

Placek Jiri: Prevention of drug dependence young people [Bachelor Work]. Tomas Bata University in Zlin. Faculty of Humanities. Institute of Interdisciplinary Studies in Brno. Head of bachelor work: Mgr. Renata Oralova. Brno, 2014.

Bachelor thesis is focused on the issue of drugs. In the theoretical section, it explains the basic concepts – like are drugs, the drug addiction, the dependence syndrome, the abstinence syndrome, the addiction, the drug addiction and the typology of drug addiction. Furthermore, it focuses closer on the drug prevention, its objectives and the social aspects, which affects orientation to drugs. In the practical part, it deals with the evaluation of the current real situation in the drugs field in two local secondary schools. The pronounced hypotheses here are confirmed or excluded by the quantitative empirical research which are implemented in the form of questionnaires . There are presented herein practice recommendations to improve the quality of drug prevention at secondary schools by the results based of the survey.

Key words:

Drug. Drug addiction. Addiction. Primary prevention. Young people. School. Family.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „**Prevence drogové závislosti mládeže**“ vypracoval samostatně, pod odborným vedením vedoucí bakalářské práce a použil jsem literaturu uvedenou v seznamu použitých pramenů a literatury, který je součástí této bakalářské práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Třebíči, dne 20. března 2014.

.....

Jiří Plaček

Poděkování

Děkuji vedoucí bakalářské práce paní Mgr. Renatě Oralové za odborné konzultace, cenné rady, informace, zkušenosti a usměrňování, které mi poskytla při vypracování této bakalářské práce.

.....

Jiří Plaček

OBSAH

ÚVOD.....	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 DROGOVÁ ZÁVISLOST A CHARAKTERISTIKA ZÁKLADNÍCH POJMŮ.....	12
1.1 DEFINICE DROG A DROGOVÉ ZÁVISLOSTI.....	12
1.2 ROZVINUTÁ DROGOVÁ ZÁVISLOST - DĚLENÍ.....	13
1.3 SYNDROM ZÁVISLOSTI A ABSTINENČNÍ SYNDROM.....	13
1.4 TOXIKOMANIE A NARKOMANIE.....	14
1.5 TYPOLOGIE DROGOVÝCH ZÁVISLOSTÍ.....	15
2 SOCIÁLNÍ ASPEKTY OVLIVŇUJÍCÍ ORIENTACI K DROGÁM.....	16
2.1 OSOBNOSTNÍ FAKTORY	16
2.2 RODINA JAKO RIZIKOVÝ ČINITEL	17
2.3 ŠKOLA JAKO RIZIKOVÝ ČINITEL	18
2.4 VOLNOČASOVÉ AKTIVITY MLÁDEŽE.....	19
3 PROTIDROGOVÁ PREVENCE A JEJÍ CÍLE.....	21
3.1 PREVENCE VE SPOLEČNOSTI.....	21
3.2 PREVENCE V RODINĚ.....	22
3.3 PREVENCE VE ŠKOLÁCH.....	25
3.4 PROTIDROGOVÁ PREVENCE U MLÁDEŽE.....	26
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	28
4 SOUČASNÝ STAV DROGOVÉ SCÉNY NA VYBRANÝCH ŠKOLÁCH	29
4.1 ZÁKLADNÍ CÍLE A HYPOTÉZY VÝZKUMU	29
4.2 CHARAKTERISTIKA RESPONDENTŮ	29
4.3 INTERPRETACE OTÁZEK, GRAFŮ A VÝSLEDKŮ.....	30
4.4 VYHODNOCENÍ VÝZKUMU, OVĚŘENÍ PLATNOSTI HYPOTÉZ.....	49
4.5 NÁVRHY PREVENCE DROGOVÉ ZÁVISLOSTI V ŠKOLNÍ A SOCIÁLNÍ OBLASTI	51
ZÁVĚR	52
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	53
SEZNAM TABULEK.....	55
SEZNAM PŘÍLOH.....	56

ÚVOD

Problematika drogové závislosti a negativní vliv omamných látek na dospívající mládež představuje v současné době palčivý celospolečenský problém. S užíváním omamných látek a drog se setkáváme dnes už i na základních a středních školách. Děti experimentují s drogami z nudy, pro zábavu nebo proto, aby byly zajímavé před ostatními, neznají negativní stránky drog a neuvědomují si, jakému nebezpečí se svým počínáním vystavují. Navíc často neumí odmítnout nabídku drogy nebo čelit nátlaku skupiny. To vše z nich činí rizikovou skupinu, která je návykovými látkami přímo ohrožena. Je nezbytné uskutečňovat preventivní činnost ve školách i v rodinách, protože nebezpečí drog je příliš velké na to, abychom ho mohli ignorovat.

Bakalářská práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou. V teoretické části je přiblížena problematika drog a jejich negativní vliv na dospívající mládež. Definuje základní pojmy jako droga, drogová závislost, typologie drogových závislostí, syndrom závislosti, abstinenční syndrom, toxikománie a narkománie. Popisuje nejvýznamnější sociální aspekty ovlivňující orientaci k drogám, mezi které patří faktory osobnostní, rodina, škola a volnočasové aktivity. Dále se zabývá protidrogovou prevencí ve společnosti, v rodině, ve školách a u mládeže. Zdrojem informací je současná odborná literatura a internet. Na teoretickou navazuje část praktická. Provedený výzkum na Gymnáziu a střední odborné škole v Moravských Budějovicích a na VOŠ a střední škole veterinární, zemědělské a zdravotnické v Třebíči zobrazuje aktuální situaci v primární protidrogové prevenci a informovanost studentů v této oblasti. Samotný výzkum je proveden formou dotazníku. Jsou zde potvrzeny a vyvráceny stanovené hypotézy. Na základě výsledků jsou pro tyto školy doporučena opatření, jak zkvalitnit primární prevenci drog u studentů. Cílem bakalářské práce je upozornit na současnou kritickou situaci v této oblasti a informovat veřejnost o nutnosti se tímto problémem více zabývat.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 DROGOVÁ ZÁVISLOST A CHARAKTERISTIKA ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Z farmaceutického hlediska je slovo „droga“ obecným označením pro všechny látky včetně léků, které mohou dosáhnout změny stavu vědomí, nálady, povzbuzení nebo naopak utlumení psychických či somatických funkcí, nebo vyvolání mimořádných psychosomatických zážitků. (www.wikipedia.org)

1.1 Definice drog a drogové závislosti

Pojem droga, z francouzského slova „drogue“, původně označuje usušené nebo jinak konzervované rostlinné nebo živočišné suroviny, sloužící jako léčivo nebo k podobným účelům. V současnosti se však přesněji tímto pojmem označují psychoaktivní přirozené, polosyntetické a syntetické substance s potenciálem závislosti. (www.wikipedia.org)

Podle světové zdravotnické organizace (WHO – World Health Organization) je definicí drogy následující znění: *„Droga je jakákoliv látka, která po vstupu do živého organismu je schopna pozměnit jednu nebo více jeho funkcí, působí přímo nebo nepřímo na centrální nervový systém a může mít příznáno postavení léku.“* (Novomeský, 1996, str. 12)

Závislost je stav, při kterém absence látky nebo jiného podnětu vyvolává v organismu fyzické nebo duševní obtíže. Drogová závislost je onemocnění, charakterizované naléhavou touhou po účincích drogy, kterou nemocný užívá opakovaně nebo dlouhodobě, přestože si tímto způsobuje zdravotní a sociální komplikace.

Návyk na léky, drogy nebo alkohol je Světovou zdravotnickou organizací (WHO) definován jako stav periodické nebo chronické intoxikace (otravy) psychotropními substancemi (návykovými látkami). Je vyvoláván opakovaným užíváním přirozené nebo syntetické drogy a je škodlivý pro jednotlivce i společnost.

„Drogová závislost je tedy v pravém slova smyslu stav totálního zotročení osobnosti drogou (návykovou látkou) se všemi následnými zdravotními i sociálními důsledky. Subjekt ve vztahu vůči droze ztrácí mravní svobodu, neboť bez jejího opakovaného přívodu do organismu není prakticky schopen existovat.“ (Novomeský, 1996, str. 20).

1.2 Rozvinutá drogová závislost

Dlouhodobým či opakovaným užíváním drogy vzniká závislost psychická a závislost somatická.

Psychická závislost je nepotlačitelná touha užívat psychotropní substanci pro její povzbuzující, euforizující, stimuluující nebo také tlumivý a halucinogenní účinek. Někdy je tato forma závislosti vázána i na specifické faktory, tzv. peristaltické faktory spojené s užíváním drogy (skupinový konzum drogy, prostředí, hudba a jiné). (Göhlert, Kühn, 2001)

Somatická závislost znamená adaptaci organismu na požívanou látku. Užívaná látka se stane součástí metabolismu a přerušení přívodu drogy vyvolá v organismu abstinenční příznaky, jako jsou nevolnost, pocení, slzení, změny tělesné teploty, psychomotorický neklid, bolesti hlavy atd. (Göhlert, Kühn, 2001)

1.3 Syndrom závislosti a abstinenční syndrom

Syndrom závislosti je skupinou fyziologických, behaviorálních a kognitivních fenoménů. Může být přítomen pro určitou látku, třídu látek nebo širší řadu různých látek.

Podle mezinárodní klasifikace nemocí (MKN-10) se o závislosti hovoří tehdy, jsou-li během posledního roku splněna následující kritéria:

- silná touha nebo pocit puzení užívat látku (craving, bažení),
- potíže v sebeovládání při užívání látky, a to pokud jde o začátek a ukončení nebo množství látky,
- somatický (tělesný) odvykací stav, tzn. užívání látky s úmyslem zmenšit příznaky vyvolané předchozím užíváním této látky,
- průkaz tolerance k účinku látky jako vyžadování vyšších dávek látek, aby se dosáhlo účinku původně vyvolaného nižšími dávkami,
- omezený úsudek o chování při zacházení se substancí,
- postupné zanedbávání jiných potěšení nebo zájmů ve prospěch užívané psychoaktivní látky,

- pokračující užívání substance přes dokázané škodlivé psychické, tělesné či sociální následky.

(Nešpor, 2003)

Abstinenčním syndromem označujeme příznaky, které vznikají při úplném či částečném odejmutí psychosomatické substance po jejím dlouhodobém užívání. Seskupení, závažnost příznaků, nástup a průběh abstinenčního syndromu je závislý na typu psychosomatické látky a dávce, která byla užita právě před jejím vynecháním nebo snížením užívání. (Novomeský, 1996)

1.4 Toxikománie a narkománie

Narkománií rozumíme závislost na psychotropních látkách obecně tlumivého typu především opiátech. Často je nesprávně používáno k označení drogové závislosti vůbec.

Toxikománie je drogová a léková závislost, v doslovném překladu „nadšení, zaujetí jedy“. *„Toxikománie je stav periodicky se opakující nebo chronické intoxikace jedince, přičemž je tento stav vyvolávaný opakovaným užitím drogy přírodní nebo syntetické a škodí jedinci samému i celé společnosti.“* (Novomeský, 1996, str. 13).

Toxikologie je vědní obor, který se zabývá zkoumáním všech látek pro organismus toxických. Podle druhu a důvodu užívání těchto látek rozlišujeme z medicínsko-právního hlediska tyto formy kontaktu jedince s těmito látkami:

- **usus** – užívání drog (léčiv) v souladu s oprávněnými zájmy a potřebami jedince i společnosti. Jedná se o užívání léků či jiných látek povahy drog v kontrolovaném množství v souladu s potřebami uživatele podle aktuálních poznatků lékařské vědy.
- **misusus** – užívání drog (léčiv) způsobem, který není v souladu s názorem medicíny na aktuální potřeby konzumenta. Obvykle jde o neúměrné překračování terapeutických dávek léčiv, popřípadě jejich nevhodné laické kombinace.
- **abusus** – zneužívání drog (léčiv) především jejich nadměrným používáním do té míry, že u osob mladistvých je ohroženo dospívání i vyžívání osobnosti, u osob dospělých dochází k nepříznivému vývoji psychické i fyzické vý-

konnosti i k manifestaci všech dalších negativních jevů, pramenících ze zneužívání drogy.

(Novomeský, 1996)

1.5 Typologie drogových závislostí

„Rozdělení drogových závislostí na osm hlavních typů dobře odráží současný stav rozšíření nealkoholové toxikomanie ve světě a je vhodné pro rychlou orientaci v jednotlivých formách závislosti. Někteří autoři na rozdíl od WHO používají pro tyto látky, vyvolávající návyk a závislost, pojem „psychotropní“. Oba pojmy – látky psychoaktivní či látky psychotropní – jsou v podstatě identické a volně zaměnitelné.“ (Novomeský, 1996, str. 22)

Typologie drogových závislostí je upravována podle situace na trhu s drogami. Některé látky přibývají, jiné ztrácejí význam. Světová zdravotnická organizace stanovila rozdělení typů závislostí podle typických znaků, které vznikly u lidí užívajících různé chemické substance. Lze je rozdělit na typy „excitační“, tedy aktivující, tzv. stimulancia a na typy uklidňující, tzv. sedativa.

Typologie závislostí:

- cannabisový (konopný) typ (hašiš, marihuana, hašišový olej),
- amfetaminový (pervitinový) typ (pervitin),
- halucinogenní typ (LSD, MDMA/extáze, psylocybin),
- kokainový typ (kokain),
- opiátový typ (opium, heroin, morfium),
- benzodiazepinový typ (diazepam, rohypnol),
- barbiturátový/ alkoholový typ,
- nikotinový typ,
- katový typ (norefedrin, cathin, cathinon).

(Novomeský, 1996)

2 SOCIÁLNÍ ASPEKTY OVLIVŇUJÍCÍ ORIENTACI K DROGÁM

Napříč jednotlivými společenskými oblastmi života existují činitele, které dispozice k užívání návykových látek zvyšují nebo naopak snižují. Vlivy zvyšující riziko problémů s návykovými látkami označujeme jako rizikové činitele. Vlivy, které toto riziko snižují jsou tzv. ochranné činitele. Některé nepříznivé vlivy lze v rámci drogové prevence ovlivňovat, nebo je možné je vyvážit ochrannými vlivy z jiných oblastí.

2.1 Osobnostní faktory

Genetické predispozice mohou snižovat odolnost jedince vůči problémům s návykovými látkami. Samozřejmě se neuplatňují samostatně, ale v kombinaci s dalšími vlivy.

Vlivy snižující odolnost vůči drogám:

- Problémy s návykovými látkami u předků.
- Duševní nemoc u předků.
- Komplikovaný porod, poškození mozku při porodu nebo těžký úraz hlavy v pozdějších letech.
- Návykové látky vyvolávají u jedince spíše příjemné pocity, slabá nebo žádná „kocovina“.
- Chronická traumatizace (dítě dlouhodoběji týrané, pohlavně zneužívané nebo šikanované).
- Sklon k násilí, špatné sebeovládání, impulzivnost.
- Poruchy pozornosti s nadměrnou aktivitou.
- Nižší inteligence.
- Setkání s návykovou látkou v mladším věku.
- Chronické onemocnění, zejména bolestivé.
- Neumí zvládat stresové situace.

- Nemá sociální dovednosti, neumí např. navázat kontakt, spolupracovat a vyjednávat. Neumí odmítnout nevhodné nabídky ze strany okolí (neumí čelit sociálnímu tlaku).
- Má nízké sebevědomí.
- Nedošlo k osvojení dobrých hodnot (takových, které usnadňují vyhýbání se návykovým látkám).
- Neumí si vyvolat příjemné stavy zdravými způsoby.
- Malá odolnost vůči neúspěchu a zklamání (nízká frustrační tolerance).
- Neovládá správné způsoby, jak mírnit nepříjemné duševní stavy, jako jsou úzkost, smutek nebo hněv (umění svěřit se, umění relaxovat apod.).
- Sklony k sebelítosti, depresím a malá pružnost v myšlení (neumí se dobře přizpůsobit nové situaci).

(Nešpor, Csémy, 1993)

2.2 Rodina jako rizikový činitel

Velké množství rizikových a naopak i ochranných faktorů, které ovlivňují orientaci k drogám, nalézáme i v rodině. Vlivy v rodině bývají důležitější než dědičnost.

Rizikové činitele v rodině, které zvyšují riziko problémů s návykovými látkami jsou následující:

- Nedostatek času na dítě, zvláště v raném dětství, citová deprivace v dětství, odmítání dítěte.
- Nedostatečné citové vazby dítěte.
- Nedostatečná péče, nedostatečný dohled.
- Nesoustavná a přehnaná přísnost střídaná se zanedbáváním dítěte.
- Nejasná pravidla týkající se chování dítěte.
- Dlouhodobý manželský konflikt mezi rodiči.
- Nespolupráce rodičů při výchově.

- Rodiče schvalují alkohol a jiné návykové látky u dětí.
- Osoba žijící ve společné domácnosti (rodič, sourozenec) zneužívá alkohol nebo jiné návykové látky.
- Rodiče jsou osamělí, vůči společnosti lhostejní nebo dokonce nepřátelští.
- Výchova nepomáhá vytvářet dobré vztahy dítěte s dospělými mimo rodinu.
- Malá očekávání od dítěte a podceňování jeho osobnosti nebo naopak přehnaná ctižádost rodičů.
- Špatné duševní a společenské fungování rodičů.
- Časté stěhování rodiny.
- Duševní problémy nebo nevyrovnanost rodičů.
- Chudoba či nezaměstnanost rodičů.
- Sexuální zneužití nebo týrání dítěte v rodině.
- Rodiče nevytvářejí prostor pro kvalitní zájmy a záliby.
- Rodina funguje chaoticky ve zmatku, rozdělení rolí je nejasné nebo nepřiměřené.
- Výchova pouze jedním rodičem bez pomoci dalších příbuzných.
- Dítě žije bez rodiny a bez domova.
- Špatné mezigenerační vztahy a mezigenerační spolupráce i špatné vztahy v širší rodině.

(Nešpor, 2003)

2.3 Škola jako rizikový činitel

Rizikové činitele na úrovni školy:

- Škola neprovádí prevenci nebo používá postupy neúčinné, jako např. jednorázové přednášky, hromadné akce, besedy, promítání filmů apod.
- Pokusy o prevenci mají neinteraktivní charakter, žáci jsou při ní pasivní.

- Škola nekomunikuje a nespolupracuje při prevenci problémů s návykovými látkami s rodiči.
- Škola nespolupracuje s odpovídajícími užitečnými organizacemi a institucemi ve svém okolí.
- Neexistují rozumná, jasná a prosazovaná pravidla týkající se zákazu návykových látek ve škole.
- Alkohol, tabák i drogy nebo hazardní hry jsou žákům ve škole a v jejím okolí žákům nebo studentům snadno dostupné.
- Učitelé jsou vnímáni jako nepřátelští nebo lhostejní, zdůrazňují především nedostatky žáků a nespolupracují s nimi.
- Špatný školní prospěch, malá ctižádost, absence a nedokončení školy.
- Selhávající a problémoví žáci jsou zesměšňováni a ponižováni.
- Atmosféra ve škole je cynická, odcizená, postrádá nabídku pozitivních hodnot.
- Malá podpora při dalším vzdělávání nebo nízká očekávání ze strany rodičů ve vztahu ke vzdělání.
- Neexistuje návaznost na kvalitní mimoškolní aktivity a vhodné způsoby trávení volného času.

(Nešpor, Csémy, 1993)

2.4 Volnočasové aktivity mládeže

Volnočasové programy jsou důležitým prvkem prevence. Hrají významnou roli při utváření osobnosti dítěte a při jeho pozitivní socializaci, pomáhají zvyšovat morální sílu dětí a mládeže. Volný čas mládeže má mít účinky relaxační, regenerační, kompenzační, výchovné a sociálně preventivní. Je dokázáno, že kvalitní trávení volného času dospívající generace snižuje výskyt negativních společenských jevů, včetně drog.

Mladý člověk často sáhne po alkoholu nebo droze pouze z lenivé zvědavosti či nudy. Je žádoucí tomu včas předejít následujícími způsoby:

- Odvádět přebytečnou energii, kterou dospívající mívají a často si s ní nevědí rady, bezpečnými kanály. Vhodné jsou různé sporty, tělesná a duševní práce.
- Posílením vazby dítěte na rodinu. Děti si času stráveného s rodiči cení. Rodič umožní dítěti podílet se určitou měrou na rozhodování, provozu domácnosti a ostatních pracích (s ohledem na jeho věk), čímž dosáhne toho, že dítě získá mnoho užitečných dovedností z praktického života. Společná práce navíc vyvolává pocit sounáležitosti, což oba sblížuje.
- Vést dítě ke kvalitním zálibám mimo rodinu. Nevyvíjet nátlak, aby dítě vynikalo nebo bylo nejlepší. Neúspěšní, selhávající jedinci bývají drogami nejvíce ohroženi a právě pro ně jsou kvalitní záliby obzvláště důležité. Výhodou je, pokud se při trávení volného času budou stýkat s mladými lidmi, kteří návykové látky neužívají nebo je odmítají.

(Nešpor, Csémy, 1993)

V současné době je poměrně široké spektrum nabídky volnočasových aktivit pro dospívající ze strany školy a mimoškolních organizací. Mnoho dospívajících sportuje nebo navštěvuje rozličné kroužky zaměřené na určitou zájmovou aktivitu. Na druhé straně je stále velké množství dětí a dospívajících, kteří jsou v trávení volného času spíše pasivní, konzumní a volí nenáročnou aktivitu, s dominancí internetu.

Dospívající mládež ráda tráví volný čas těmito aktivitami: doma u počítače, procházky v přírodě, sport, restaurace a kavárny, kino, fotografování, divadlo, koncert moderní hudby, tanec, malování a kreslení, háčkování, pletení, korálkování apod., koncert vážné hudby, skládání písniček, hudba celkově, práce na zahradě, DJing a skládání taneční hudby, sledování seriálů, čtení, knihovna, psaní povídek, čtení a psaní knih, bary, četba, s přítelem/kyní. (Nešpor, Csémy, 1993)

3 PROTIDROGOVÁ PREVENCE A JEJÍ CÍLE

Pojem „prevence“ je latinského původu (praeventia, ae, f). Označuje předcházení, ochranu a opatření, která jsou prováděna s cílem účinně chránit zdraví člověka. (Encyklopedický slovník Odeon, 1993)

Zjednodušeně lze říci, že cílem prevence je eliminovat poptávku po drogách a předcházet škodám způsobeným návykovými látkami.

3.1 Prevence ve společnosti

Preventivní aktivity a postupy probíhají v různých rovinách, které jsou úzce provázány. Rozlišujeme prevenci:

- **primární,**
- **sekundární,**
- **terciární.**

Primární prevence zahrnuje velmi široké spektrum postupů a opatření, zaměřených na celou společnost, které mají za cíl zabránit vzniku drogové závislosti, ideálně zamezit styku jedince s drogou vůbec nebo alespoň co nejdéle odložit jeho první setkání s drogou. Základem je snížit nabídku a dostupnost drog ve společnosti a snížit poptávku po drogách, a to důsledným potíráním výroby a distribuce drog a snižováním zájmu o drogy.

Sekundární prevence je důležitá u jedinců, kteří již mají již zkušenost s drogou, s cílem nedopustit vznik závislosti. Hlavním cílem je včasné zajištění odborné pomoci a motivace jedince k omezení či úplnému přerušování další konzumace drogy.

Terciární prevence se týká osob s již rozvinutou drogovou závislostí. Předchází vážnému či trvalému zdravotnímu a sociálnímu poškození z užívání drog. Cílem je zamezit recidivě a snížit sociální omezení postiženého jedince.

(Tkáč, 2011)

3.2 Prevence v rodině

Základem boje proti drogám je výchova. Situace v rodinných poměrech a zvyklostech často rozhodují o tom, zda má dítě potřebu nahrazovat si něčím chybějící potřeby, zbavit se něčím svých problémů nebo zda považuje zneužívání návykových látek jako normu. Rodina hraje v prevenci drog velmi důležitou roli, zejména v prepubescentním období. Později se zvyšuje vliv faktorů, které mohou rodiče ovlivnit jen nepřímo (vrstevníci, škola, širší společnost).

„Jako zvláště důležité se ukázaly následující činitele:

- Dostatečně silná vazba dítěte na rodinu měřitelná časem, který tráví rodiče s dítětem.*
- Jasná a důsledně prosazovaná rodinná pravidla, přiměřený dohled a přiměřené prosazování kázně.*
- Schopnost konstruktivně řešit rodinné problémy.“*

(www.drnespor.eu/szurod04.doc)

Faktory zvyšující odolnost vůči drogám:

- Jasná a důsledně dodržovaná pravidla v rodině (udržují v chodu některé dohodnuté nebo osvědčené způsoby chování, přinášejí klid a jistotu).
- Přiměřená péče, dostatečný čas strávený s dítětem, přiměřený dohled (během doby strávené společně získává rodič informaci o eventuálním problému, s dítětem o něm hovoří a společně jej mohou řešit).
- Pevné citové vazby dítěte (rodina by měla být bezpečným přístavem, kde se může spolehnout jeden na druhého. Pokud dítě rodičům důvěřuje, snadněji se jim svěří se svými problémy, vyslechne jejich rady).
- Dobré hodnoty (dítě přebírá hodnoty svých rodičů, neučí se pouze ze slov, ale i z jejich činů).
- Spolupráce rodičů na výchově (při výchově spolu mají oba rodiče spolupracovat, dohodnout společný postup).
- Styl výchovy je vřelý, středně omezující (rodič dává dítěti laskavě najevo, že je v pořádku, že se chce prosadit, ale že jsou i určitá omezení).

- Rodiče nezneužívají drogy.
- Přiměřená a jasná očekávání od dítěte, respekt vůči dítěti, dobré způsoby, jak v rodině zvládat stres (děti pak bývají nezávislé a zdatné, dokáží se prosadit, jsou zodpovědné, dostatečně sebevědomé, dokáží ovládat stres, hněv a agresi).
- Zajištění ochrany, bezpečí a přiměřené uspokojování hmotných potřeb dítěte.
- Duševní zdraví rodičů, dobré přizpůsobení rodičů ve společnosti, jejich snaha pomáhat druhým.
- Výchova pomáhá vytvářet kvalitní vztahy dítěte s dospělými mimo rodinu.
- Sdílená zodpovědnost v rodině.
- Prostor pro kvalitní zájmy a záliby dítěte (naučit dítě předcházet nudě).
- Úplná rodina.
- Dobré a fungující mezigenerační vztahy a mezigenerační spolupráce.

(Nešpor, Csémy, 1993)

Brzkým rozpoznáním problémů může rodič předejít nebezpečným komplikacím jako jsou otravy, trestná činnost nebo rozvoj závislosti. Je proto důležité věnovat dítěti dostatek pozornosti a všimnout si varovných signálů.

Společné příznaky zneužívání alkoholu a drog:

- Dítě přiznává užívání drog.
- Drogy nebo jejich metabolity se prokáží laboratorně.
- Pomůcky k braní drogy (dýmky, papírky k ručnímu balení cigaret, lžičky, jehly a stříkačky, tabletky, „psaníčka“ s drogou apod.).
- Ubývání alkoholu a prášků v domácnosti.
- Jizvy po vpiších v průběhu povrchových žil, např. v loketní jamce.
- Typický zápach (tabák, marihuana, těkavé látky).
- Narůstající potřeba peněz. Krádeže ve třídě a v domácnosti, ztráty peněz a cennějších předmětů doma.

- Změna přátel a kamarádů. Obvykle mají tendence se rodičům dítěte vyhýbat. Obzvláště riziková jsou starší děti a dospívající, kteří mají s drogami a s alkoholem zkušenosti.
- Blízcí přátelé, kteří užívají alkohol nebo drogy. To je velice závažná známka, která pro dítě představuje vysokou míru ohrožení.
- Útěky z domova. Typické je, že se dítě na den i více dní někam ztratí, pak se vrátí a slibuje, že se polepší.
- Pocity pronásledování (paranoidita), třesy, poruchy paměti a soustředění jako projevy intoxikace.
- Zhoršení vzhledu a péče o zevnějšek, zejména u dítěte, které o sebe dříve dbalo.
- Náhlé zhoršení školního prospěchu či pracovní výkonnosti, ztráta zájmu o učení, neomluvené hodiny, pozdní příchody do školy nebo do práce.
- Přecitlivělost, náhlé zhoršení chování, konfliktnost, podrážděnost. Nervozita a agresivita. Kolísání nálad je v období dospívání běžné, ale drogy a alkohol ho mohou ještě zesílit.
- Tendence vyhýbat se rodičům a v konfliktech odcházet z domova. Tajnůstkářství, tajemné telefonní hovory, volající zavěšují, když rodič zvedne telefon apod.
- Lhaní, rozporná tvrzení, rozpačitost. Nespolehlivost a porušování slibů.
- Ztráta zájmu o hodnoty, myšlenky, zájmy a lidi, které dítě dříve považovalo za důležité.
- Zdravotní problémy a úrazy, náhlá neduživost a nezdravý habitus.
- Nespavost nebo nadměrná spavost, viditelná únava během dne.
- Náhlá změna jídelních návyků, nevolnosti, zvracení.
- Problémy s úřady a se zákonem. Drobné krádeže, výtržnictví a rvačky. Dražší předměty, které si dítě nemohlo koupit ze svého kapesného (mohou pocházet z krádeže či distribuce drog).

- Z dítěte se stává „odborník na drogy“, vysvětluje jejich užívání, zastává se jich, poukazuje na jejich „příznivé“ účinky, nepřiměřeně se věnuje studiu literatury o drogách.

(<http://www.drnespor.eu/szurod04.doc>)

3.3 Prevence ve školách

Protidrogové programy by měly splňovat několik základních pravidel. Měl by být dlouhodobý, zpravidla několik měsíců tak, aby byl žák jeho účastníkem opakovaně. Program se zabývá všemi aspekty problematiky (poskytuje kvalitní informace o účincích drog, zdravotních rizicích, o příčinách užívání, dále se snaží o rozvoj schopnosti sebehodnocení, sebevědomí, tvořivosti, komunikačních dovedností při řešení problémů). Zapojuje studenty do samotného programu tak, aby se stali spoluautory aktivit. Spolupracuje s rodinami, rodiče jsou o programu dostatečně informováni, mají možnost jej ovlivnit. Je součástí běžného dění ve škole a je podporován rodiči i pedagogy. Lektoři, kteří programy vedou, musí mít kvalitní odborné znalosti a odpovídající vzdělání, pedagogické schopnosti a předpoklady.

Jednou z účinných metod primární prevence ve školách jsou tzv. peer programy, tj. programy za aktivní účasti školených vrstevníků, kteří svými postoji pozitivně působí na své vrstevníky a tím účinně ovlivňují jejich rizikové chování. Dále školy nabízejí možnost aktivního trávení volného času formou nepovinných předmětů a kroužků, včetně využití svého sportovního zázemí mimo vyučovací dobu. Zdravý způsob trávení volného času vytváří podmínky pro zdravý tělesný, psychický a sociální. Zároveň naplňuje a respektuje potřeby volného pohybu, estetického uspokojení, sociálního kontaktu, seberealizace apod. Jako málo efektivní jsou v současné době hodnoceny dříve uskutečňované besedy a přednášky s externími odborníky a komponované pořady v uvolněných vyučovacích hodinách. Odborníci v současné době zdůrazňují nutnost odborného vzdělávání pro pedagogy v problematice zneužívání návykových látek. (Nešpor, Csémy, Pernicová, 1996)

3.4 Protidrogová prevence u mládeže

„V žádném období lidského vývoje nejsou zvědavost na nevyzkoušené a radost z experimentování, potřeba vyzkoušet meze a zpochybňování hodnot a norem tak výrazné, jako v mládí.“ (Göhlert, Kühn, 2001, str. 32)

Mladí lidé jsou z hlediska drog nejvíce ohroženou skupinou. Droga bývá paradoxně poprvé nejčastěji nabídnuta ne dealerem, ale osobou z nejbližšího okolí, například známým, přítelem, spolužákem či partnerem. První experimenty s drogami jsou pro nezkušené jedince nesmírně nebezpečné. Jedním z důvodů je neznalost účinků, množství a kvality drogy, která velmi často vede k intoxikaci s rizikem fatálních následků. Účinky většiny omamných látek spočívají mimo jiné i v momentální změně všech kognitivních funkcí člověka, jako např. vnímání, cítění a myšlení. I jediné vyzkoušení nové drogy v nesprávný čas, může vést k opakování užívání. Závislostí jsou nejvíce ohroženy děti, které nemohou z jiných důvodů prožívat to, co jim účinky drogy poskytují, jinak – bez drogy. Dalšími ohroženými jsou jedinci pohybující se ve společnosti, ve které je užívání drog zcela běžné. Bohužel velká část mladé populace dnes splňuje obecné rizikové podmínky (pocity nudy, problémy s dospíváním, snadná dostupnost drog atd).

V protidrogové prevenci u mládeže je nejefektivnější dodržovat následující obecná pravidla:

- Získat důvěru dítěte a umět mu naslouchat.
- Informovaně s dítětem o drogách a alkoholu hovořit.
- Předcházet nudě.
- Vést dítě k přijetí hodnot, které mu usnadní drogy a alkohol odmítat.
- Vytvořit zdravá rodinná pravidla.
- Pomoci dítěti ubránit se nevhodné společnosti.
- Posílit sebevědomí dítěte.
- Spolupracovat s dalšími dospělými.

(Nešpor, Csémy, 1993)

Prevence drogové závislosti mládeže by měla působit na cílovou populaci dříve než je vystavena působení drog. Kromě rodiny a školy se na prevenci drog podílejí také škol-

ské a sociální orgány, nevládní organizace působící v okruhu drog, alkoholu a AIDS, proškolení vrstevníci, příslušná oddělení hygienických stanic, instituce, zabývající se pracovním, výchovným a rodinným poradenstvím, policie, sdružení dětí a mládeže, masmédiá, zájmové a sportovní organizace, lékaři pro děti a dorost. Za nejúčinnější se považuje primární prevence ve školách a komunitách. Je třeba využít programy zaměřené na zvýšení fyzické zdatnosti a psychické odolnosti dětí a mládeže, vést je ke zdravému životnímu stylu, k osvojení si pozitivního sociálního chování a rozvoji osobnosti, k odmítání všech forem sebestrukce a porušování zákona.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 SOUČASNÝ STAV DROGOVÉ SCÉNY NA VYBRANÝCH ŠKOLÁCH

Empirická část práce zobrazí současný stav drogové scény na Gymnáziu a střední odborné škole v Moravských Budějovicích a na VOŠ a střední škole veterinární, zemědělské a zdravotnické v Třebíči.

4.1 Základní cíle a hypotézy výzkumu

Základním cílem výzkumu je zjistit jaká je informovanost studentů o drogové problematice a současná situace v oblasti drogové prevence na vybraných školách.

Provedeným výzkumem budou potvrzeny nebo naopak vyvráceny následující stanovené hypotézy:

H1 – Předpokládám, že mládež má dostatek informací o drogové problematice.

H2 – Domnívám se, že škola poskytuje o drogách více informací než rodina.

H3 – Domnívám se, že mládež ví, jaká jsou zdravotní rizika užívání drog.

H4 – Myslím si, že většina mladých již vyzkoušela drogu.

H5 – Předpokládám, že mládež ví, kde najít odbornou pomoc.

4.2 Charakteristika respondentů

Respondenty výzkumu jsou studenti Gymnázia a střední odborné školy Moravské Budějovice a studenti VOŠ a střední školy veterinární, zemědělské a zdravotnické Třebíč. Technikou sběru dat je dotazník. Bylo rozdáno 140 dotazníků, vrátilo se 116. Průzkumu se účastnili dívky a chlapci 2. a 3. ročníků. Výběrový soubor tvoří 116 respondentů.

4.3 Interpretace otázek, grafů a výsledků

1. Rozdělení respondentů

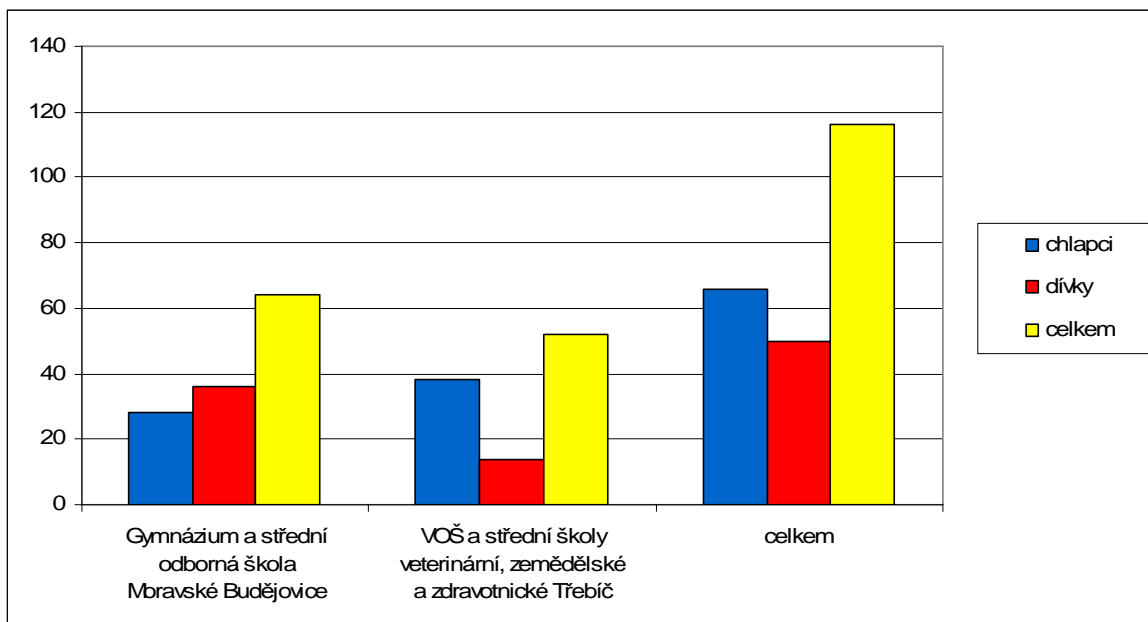
Otázka č. 1: Pohlaví:

a) chlapec b) dívka

	Gymnázium a střední odborná škola Moravské Budějovice	VOŠ a střední školy veterinární, zemědělské a zdravotnické Třebíč	celkem
chlapci	28	38	66
dívky	36	14	50
celkem	64	52	116

Výběrový soubor tvoří 116 respondentů - 57% chlapci, 43% dívky. Z Gymnázia a střední odborné školy v Moravských Budějovicích odpovídalo 64 studentů, z toho dívek 36 a chlapců 28. Z VOŠ a střední školy veterinární, zemědělské a zdravotnické Třebíč odpovídalo celkem 52 studentů, z toho 14 dívek a 38 chlapců.

Graf 1: Rozdělení respondentů

2. Rodinné zázemí respondentů

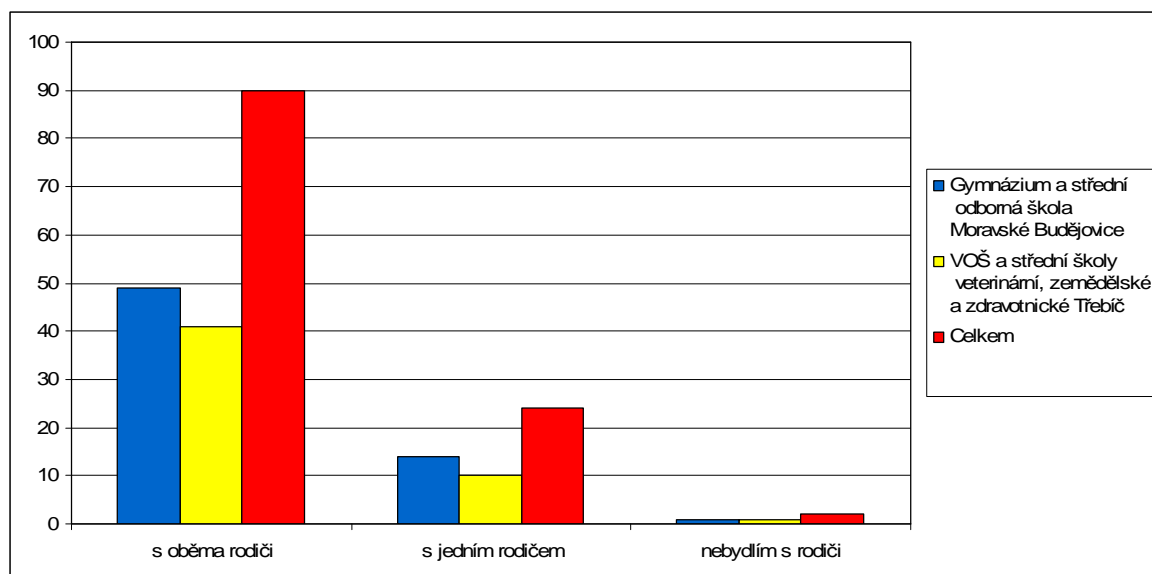
Otázka č. 2: Bydlím:

a) s oběma rodiči b) s jedním rodičem c) nebylím s rodiči

Bydlím	Gymnázium a střední odborná škola Moravské Budějovice	VOŠ a střední školy veterinární, zemědělské a zdravotnické Třebíč	Celkem
s oběma rodiči	49	41	90
s jedním rodičem	14	10	24
nebydlím s rodiči	1	1	2

Rodinné vztahy významně ovlivňují orientaci k drogám. Vyšší pravděpodobnost problémů s omamnými látkami je u dětí z rodin neúplných nebo nefunkčních. 90 studentů, tedy 77,5% ze všech dotázaných, bydlí s oběma rodiči. V neúplné rodině žije 24 studentů, to je 21% z celkového počtu a 2 studenti, tj. 1,5%, nežijí ani s jedním ze svých rodičů.

Graf 2: Rodinné zázemí

3. Nejrozšířenější drogy

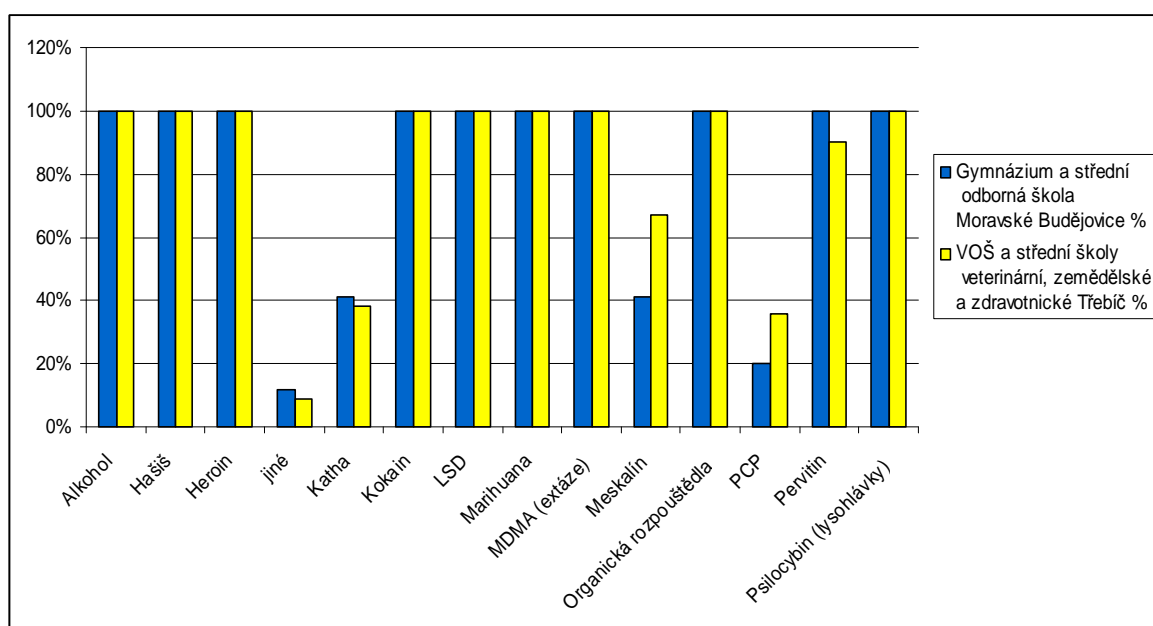
Otázka č. 3: Zakroužkuj drogy, které znáš:

- a) marihuana b) hašiš c) heroin d) kokain e) pervitin f) MDMA (extáze) g) LSD
 h) meskalin i) lysohlávky (psilocybin) j) PCP k) katha l) organická rozpouštědla, toluen m) alkohol n) jiné (uved' jaké)

Drogy, které znáš	Gymnázium a střední odborná škola Moravské Budějovice		VOŠ a střední školy veterinární, zemědělské a zdravotnické Třebíč	
	celkem	%	celkem	%
Alkohol	64	100%	52	100%
Hašiš	64	100%	52	100%
Heroin	64	100%	52	100%
jiné	8	12%	5	9%
Katha	26	41%	20	38%
Kokain	64	100%	52	100%
LSD	64	100%	52	100%
Marihuana	64	100%	52	100%
MDMA (extáze)	64	100%	52	100%
Meskalín	26	41%	35	67%
Organická rozpouštědla	64	100%	52	100%
PCP	13	20%	19	36%
Pervitin	64	100%	47	90%
Psilocybin (lysohlávky)	64	100%	52	100%

Většina studentů zná velmi dobře názvy nejznámějších drog. V obou školách jsou tyto znalosti na téměř stejné úrovni. Všichni z dotázaných, tzn. 100% studentů, zná názvy těchto látek: alkohol, hašiš, heroin, kokain, LSD, marihuana, extáze, organická rozpouštědla, toluen, psilocybin (lysohlávky). 96% studentů zná pervitin. Nejméně známé jsou katha, PCP a meskalín. Z jiných drog byly celkem z 11 % uváděny: tabák, šalvěj, kofein a durman.

Graf 3: Znalosti názvů drog

4. Dostupnost drog

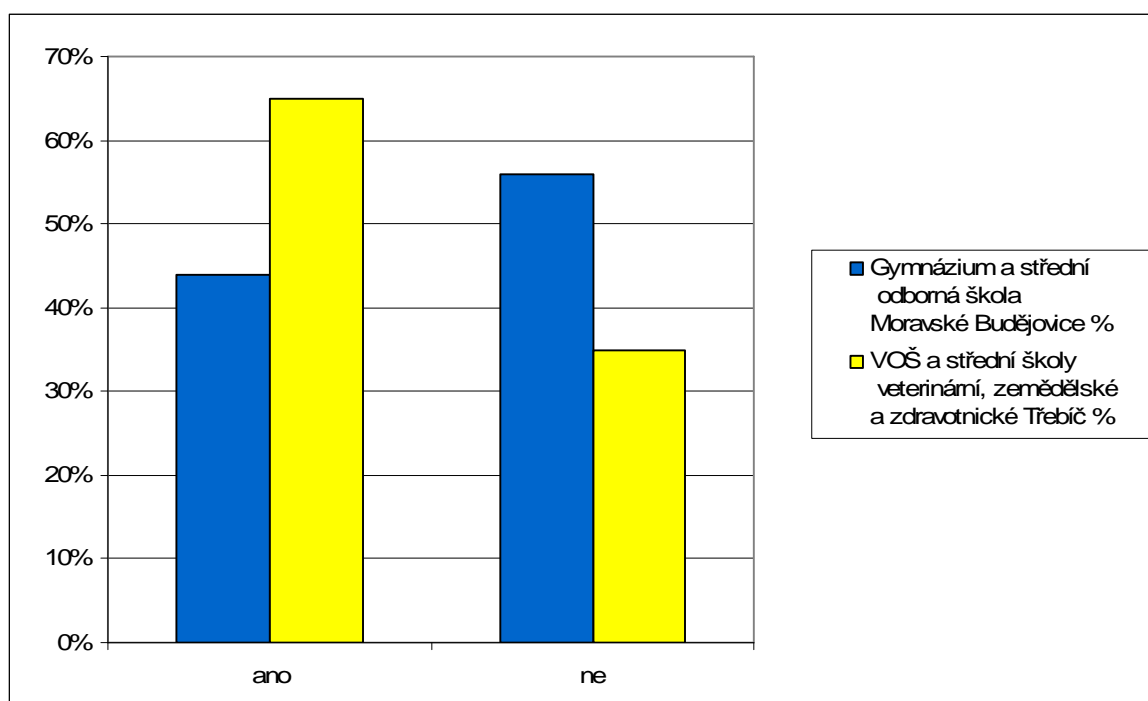
Otázka č. 4: Nabídl už Ti někdo drogu?

a) ano b) ne

Nabídl už Ti někdo drogu?	Gymnázium a střední odborná škola Moravské Budějovice		VOŠ a střední školy veterinární, zemědělské a zdravotnické Třebíč	
	celkem	%	celkem	%
ano	28	44%	34	65%
ne	36	56%	18	35%

53% studentů obou škol uvedlo, že jim již byla droga nabízena. Porovnáním bylo zjištěno, že více jsou ohroženi studenti školy v Třebíči. 47% studentům ještě droga nabízena nebyla.

Graf 4: Setkání s nabídkou drog

5. Náhled na drogy

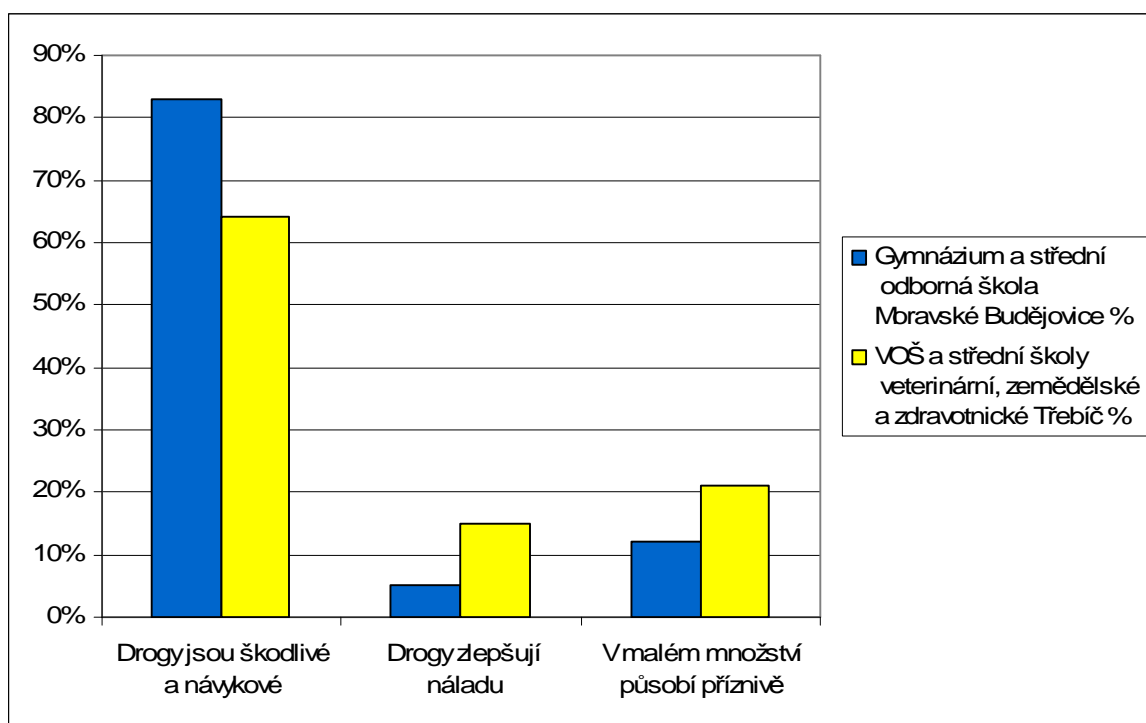
Otázka č. 5: Co je podle Tebe nejvíce pravdivé?

a) Drogy jsou škodlivé a návykové b) Drogy zlepšují náladu c) V malém množství působí příznivě

Co je podle Tebe nejvíce pravdivé?	Gymnázium a střední odborná škola Moravské Budějovice		VOŠ a střední školy veterinární, zemědělské a zdravotnické Třebíč	
	celkem	%	celkem	%
Drogy jsou škodlivé a návykové	53	83%	33	64%
Drogy zlepšují náladu	3	5%	8	15%
V malém množství působí příznivě	8	12%	11	21%

74% studentů uvedlo, že drogy jsou škodlivé a návykové. 10% studentů uvádí, že drogy zlepšují náladu. 16% studentů se domnívá, že drogy v malém množství působí příznivě. Většina studentů má tedy na drogy zdravý názor.

Graf 5: Názory na drogy

6. Vznik drogové závislosti

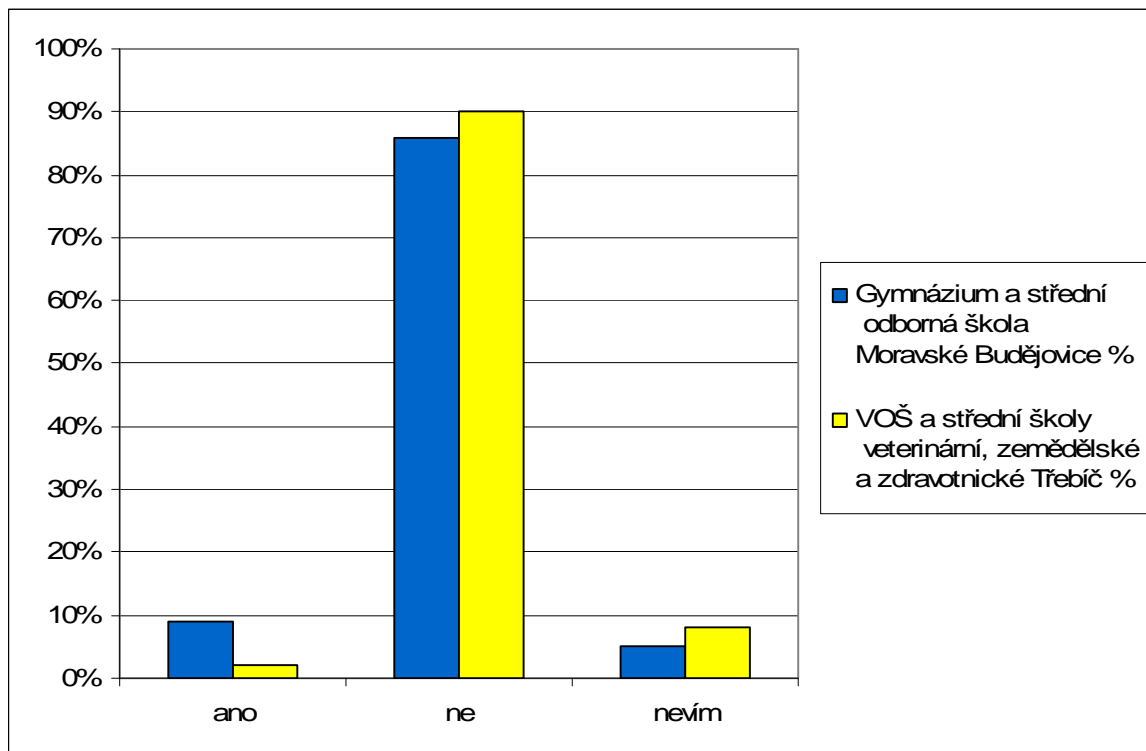
Otázka č. 6: Může vzniknout závislost po prvním užití drogy?

a) ano b) ne c) nevím

Může vzniknout závislost po prvním užití drogy?	Gymnázium a střední odborná škola Moravské Budějovice		VOŠ a střední školy veterinární, zemědělské a zdravotnické Třebíč	
	celkem	%	celkem	%
ano	6	9%	1	2%
ne	55	86%	47	90%
nevím	3	5%	4	8%

Vznik závislosti po prvním užití drogy neguje 88% studentů obou škol. 6% studentů se domnívá, že člověk se může stát závislým na droze již po prvním užití. Zbýlých 6 % studentů odpověď nevědělo.

Graf 6: Vznik závislosti po prvním užití drogy

7. Důvody užívání drog

Otázka č. 7: Proč lidé užívají drogy?

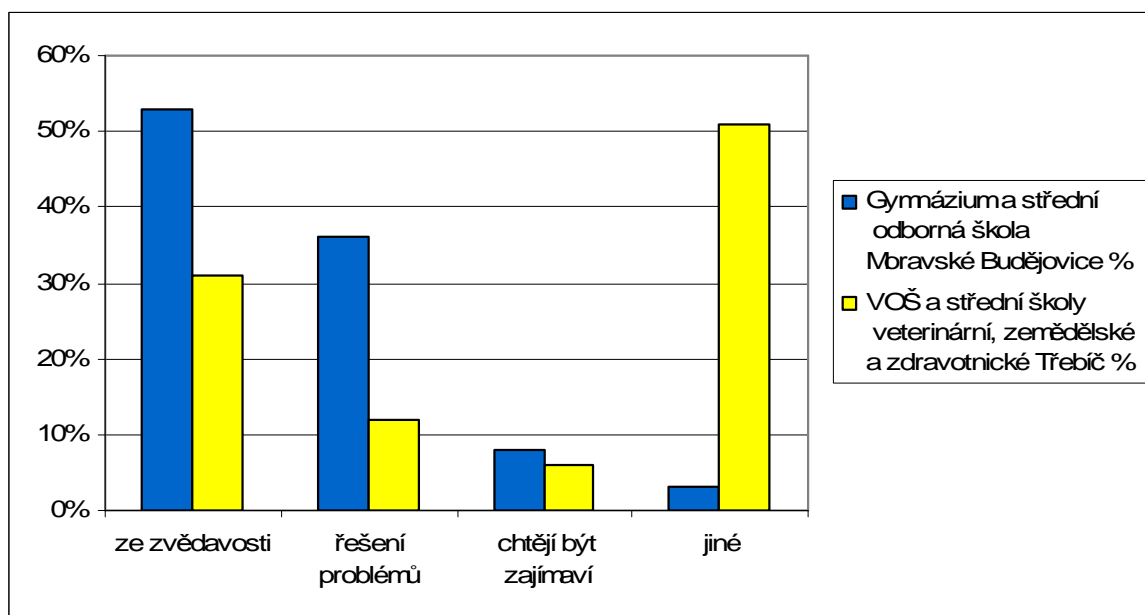
a) ze zvědavosti (chtějí to vyzkoušet) b) jako řešení svých problémů c) chtějí být zajímaví před ostatními d) jiné (uved')

Proč lidé užívají drogy?	Gymnázium a střední odborná škola Moravské Budějovice		VOŠ a střední školy veterinární, zemědělské a zdravotnické Třebíč	
	celkem	%	celkem	%
ze zvědavosti	34	53%	16	31%
řešení problémů	23	36%	6	12%
chtějí být zajímaví	5	8%	3	6%
jiné	2	3%	27	51%

Jiné: pro dobrou náladu, nuda, chtějí zapadnout do party.

43% dotázaných se domnívá, že lidé užívají drogy ze zvědavosti, protože je chtějí vyzkoušet. 25% respondentů si myslí, že jimi řeší své problémy. 7% uvádí, že chtějí být zajímaví před ostatními. Zbývajících 25% studentů odpovědělo, že lidé užívají drogy kvůli navození dobré nálady, z nudy nebo chtějí zapadnout do party.

Graf 7: Důvody užívání drog

8. Účinky drog

Otázka č. 8: Zakroužkuj příznaky, které se projevují po užití drogy:

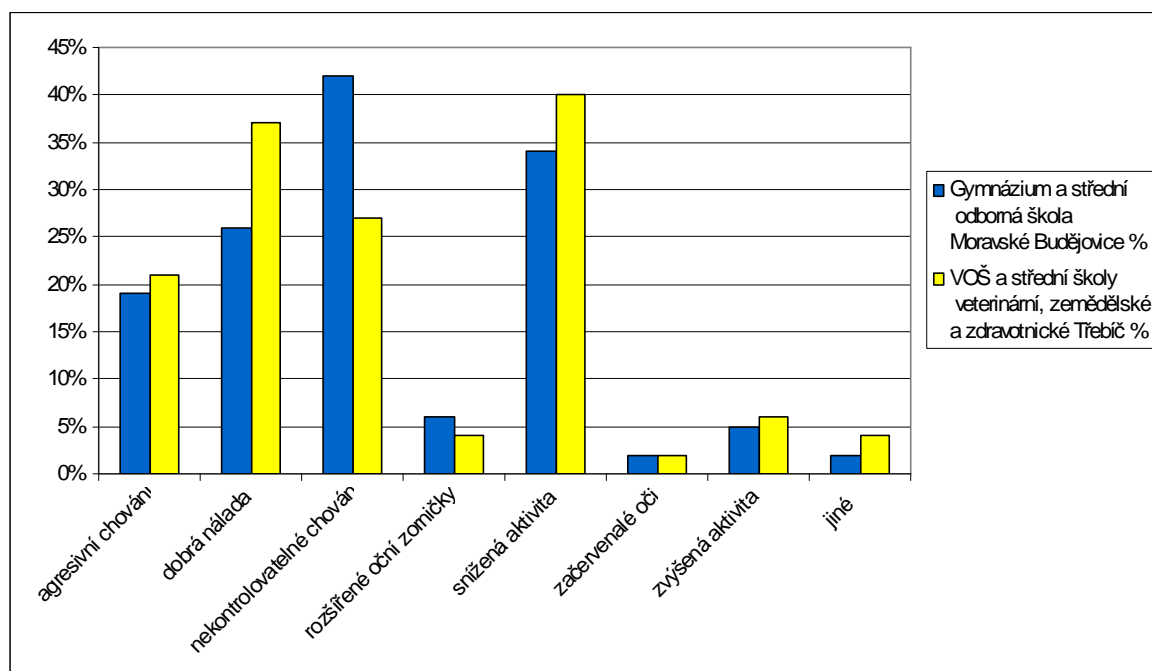
- a) dobrá nálada b) rozšířené oční zorničky c) zvýšená aktivita d) snížená aktivita e) nekontrolovatelné chování f) agresivní chování g) začervenalé oči h) jiné (uved')

Příznaky po požití drogy:	Gymnázium a střední odborná škola Moravské Budějovice		VOŠ a střední školy veterinární, zemědělské a zdravotnické Třebíč	
	celkem	%	celkem	%
agresivní chování	12	19%	11	21%
dobrá nálada	17	26%	19	37%
nekontrolovatelné chování	27	42%	14	27%
rozšířené oční zorničky	4	6%	2	4%
snížená aktivita	22	34%	21	40%
začervenale oči	1	2%	1	2%
zvýšená aktivita	3	5%	3	6%
jiné	1	2%	2	4%

Jiné: nevolnost, třes, zvracení.

Znalosti příznaků po užití drogy jsou následující: agresivní chování 20%, dobrá nálada 31%, nekontrolovatelné chování 35%, rozšířené oční zorničky 5%, snížená aktivita 37%, začervenale oči 2%, zvýšená aktivita 5%, jiné 3% – nevolnost, třes, zvracení. Průzkum tak dokazuje, že studenti neznají všechny příznaky, které se projevují po užití drogy.

Graf 8: Znalosti účinků drog

9. Zkušenosti s jednotlivými drogami

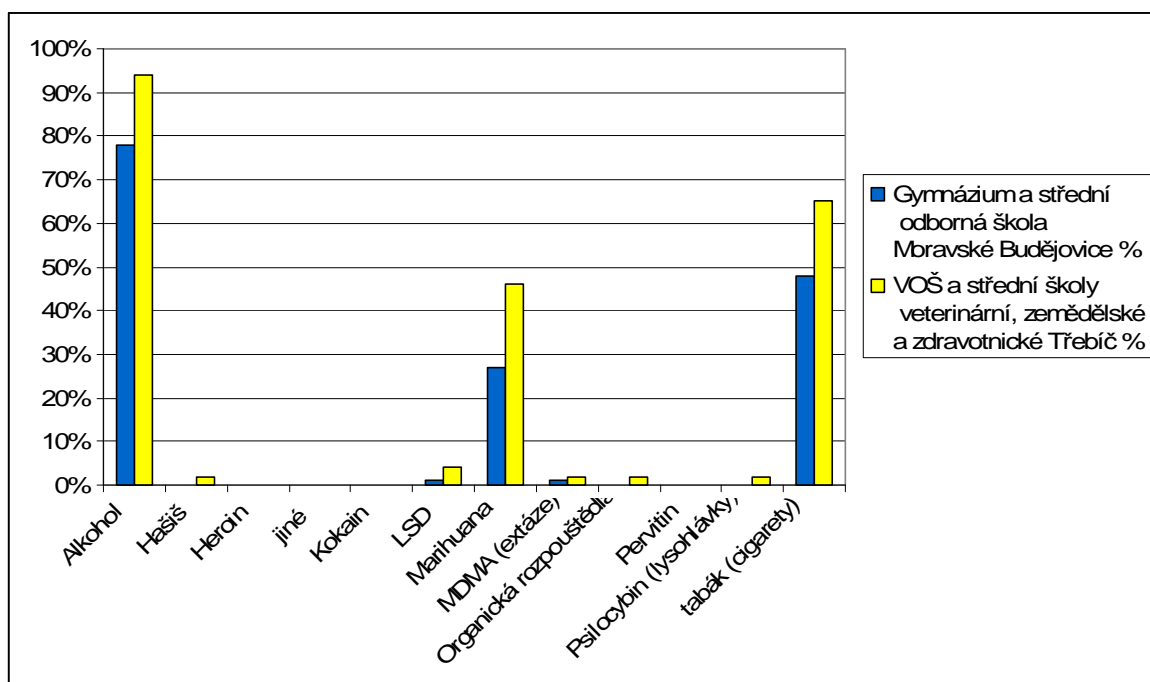
Otázka č. 9: Máš zkušenosti s některou z těchto látek?

a) marihuana b) hašiš c) heroin d) kokain e) pervitin f) MDMA (extáze) g) LSD
h) meskalin i) lysohlávky j) PCP k) katha l) organická rozpouštědla (toluen) m)
alkohol n) jiné (uved')

Máš zkušenosti s některou z těchto látek?	Gymnázium a střední odborná škola Moravské Budějovice		VOŠ a střední školy veterinární, zemědělské a zdravotnické Třebíč	
	celkem	%	celkem	%
Alkohol	50	78%	49	94%
Hašiš	0	0%	1	2%
Heroin	0	0%	0	0%
jiné	0	0%	0	0%
Kokain	0	0%	0	0%
LSD	1	1%	2	4%
Marihuana	17	27%	24	46%
MDMA (extáze)	1	1%	1	2%
Organická rozpouštědla	0	0%	1	2%
Pervitin	0	0%	0	0%
Psilocybin (lysohlávky)	0	0%	1	2%
tabák (cigarety)	31	48%	34	65%

Průzkum ukázal následující zkušenosti s jednotlivými látkami: alkohol vyzkoušelo 85% z dotázaných studentů, hašiš 1%, heroin 0%, jiné 0%, kokain 0%, LSD 3%, marihuanu 35%, MDMA 2%, toluen 1%, pervitin 0%, lysohlávky 1% a tabák 56% respondentů. Nejvíce zkušeností mají studenti z vybraných škol s alkoholem, tabákem a marihuanou.

Graf 9: Zkušenosti s jednotlivými drogami

10. Zdroje informací o drogách

Otázka č. 10: Odkud máš nejvíc informací o drogách a jejich negativních účincích:

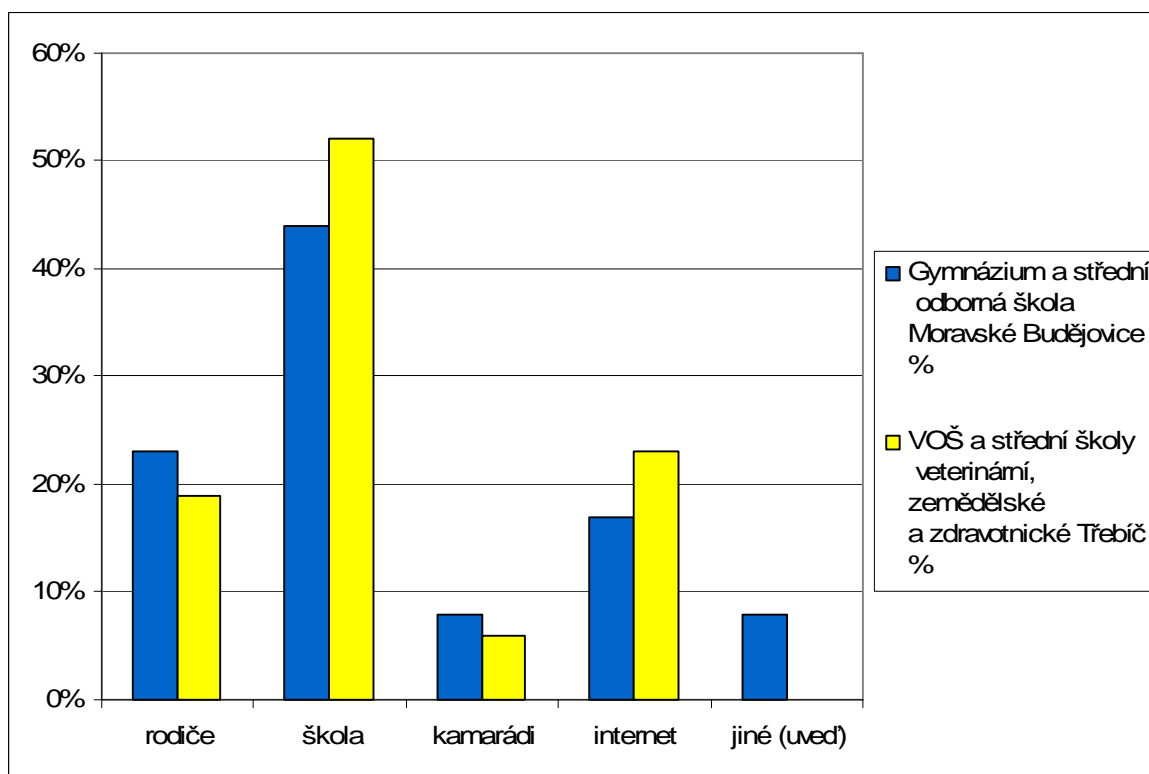
a) ze školy b) od rodičů c) od kamarádů d) z internetu e) jiné zdroje (uved')

Odkud máš nejvíc informací o drogách a jejich negativních účincích?	Gymnázium a střední odborná škola Moravské Budějovice		VOŠ a střední školy veterinární, zemědělské a zdravotnické Třebíč	
	celkem	%	celkem	%
rodiče	15	23%	10	19%
škola	28	44%	27	52%
kamarádi	5	8%	3	6%
internet	11	17%	12	23%
jiné (uved')	8	8%	0	0%

jiné: knihy

46% z celkového počtu respondentů uvádí, že nejvíce informací o drogách a jejich negativních účincích získali ve škole, 21% od rodičů, 19% z internetu, 7% od kamarádů a 7% z knih. Více informací tedy poskytuje škola než rodina. Významným zdrojem informací je v současné době internet.

Graf 10: Zdroje informací o drogách

11. Koho bys požádal o radu nebo pomoc

Otázka č. 11: Pokud bys potřeboval radu nebo pomoc s problémem souvisejícím s drogami, koho bys o ni požádal:

a) učitele b) rodiče c) kamaráda d) sourozence e) lékaře nebo psychologa f) sociálního pracovníka

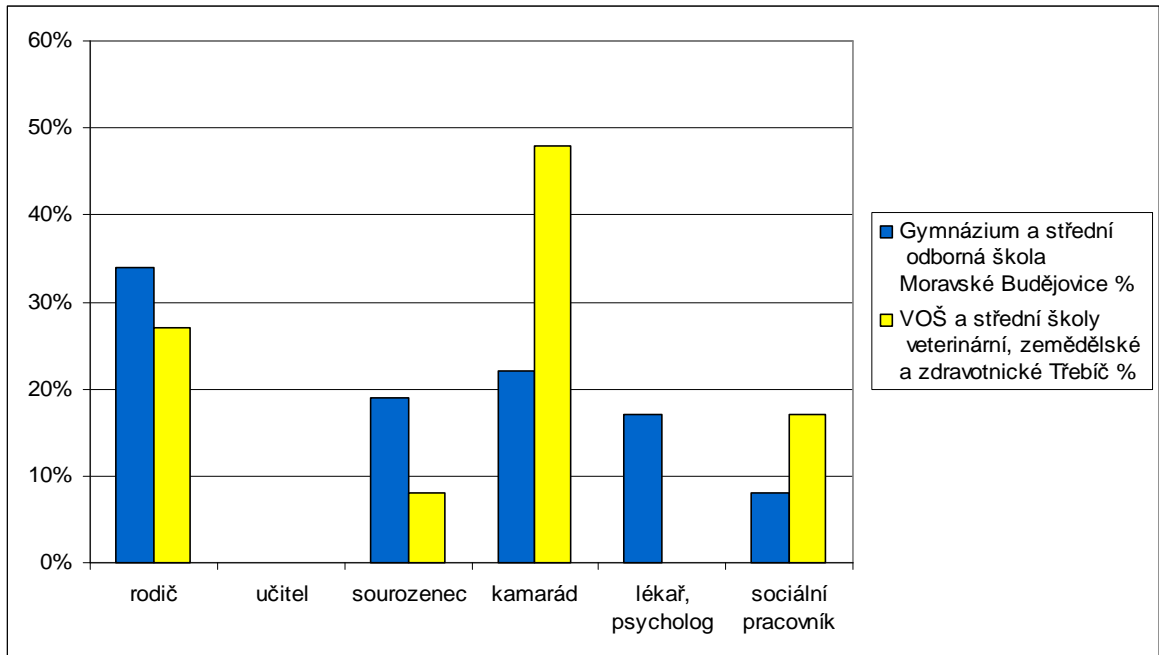
O radu nebo pomoc bych požádal	Gymnázium a střední odborná škola Moravské Budějovice		VOŠ a střední školy veterinární, zemědělské a zdravotnické Třebíč	
	celkem	%	celkem	%
rodič	22	34%	14	27%
učitel	0	0%	0	0%
sourozenec	12	19%	4	8%
kamarád	14	22%	25	48%
lékař, psycholog	11	17%	0	0%
sociální pracovník	5	8%	9	17%

O radu nebo pomoc související s drogami by studenti požádali nejčastěji kamarády 34% a rodiče 31%. Sourozence by zvolilo 14% respondentů, sociálního pracovníka 12%, lékaře či psychologa 9% a učitele 0% z dotázaných. Je zřejmé, že studenti svým učitelům

nedůvěřují, jedním z důvodů může být strach z postihu. Paradoxně jen velmi málo studentů by se bohužel obrátilo na sociální pracovníky, přestože tito mají odbornou způsobilost v oblasti drogové prevence.

Graf 11: Koho bych požádal o radu nebo pomoc

12. Zdravotní rizika drog

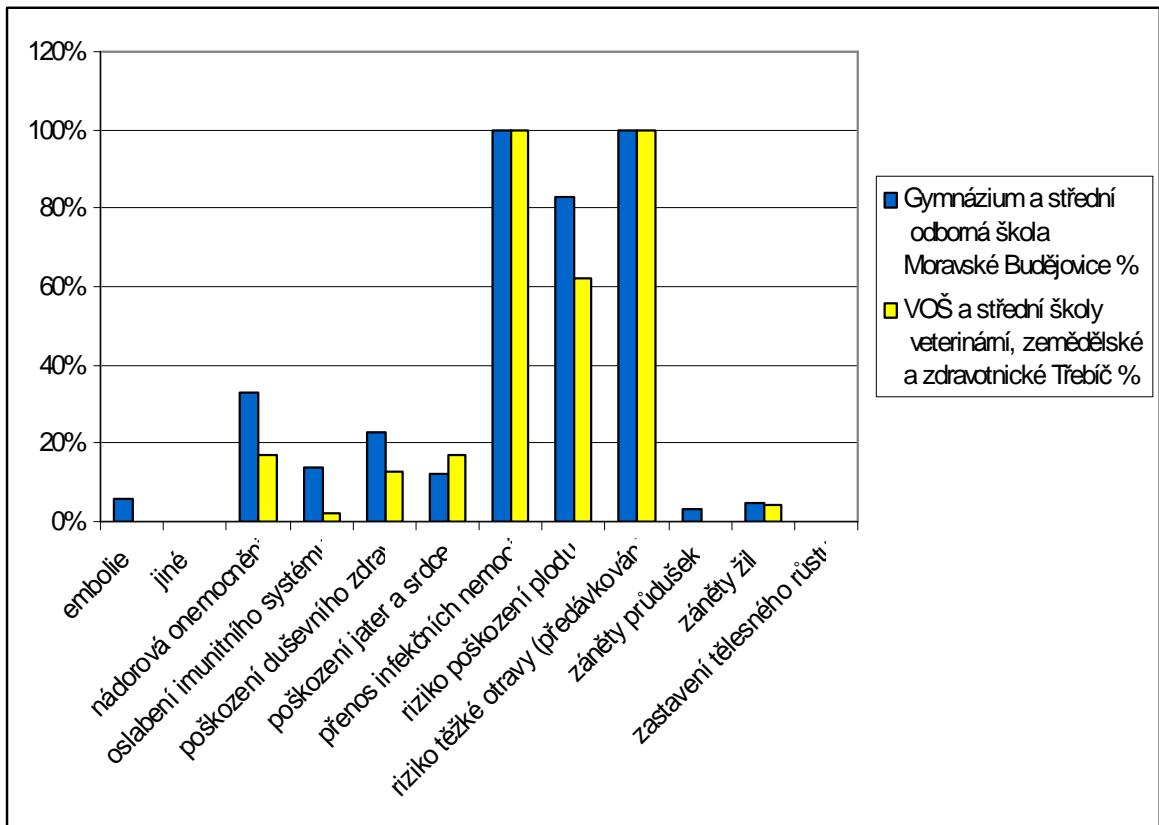
Otázka č. 12: Zakroužkuj, jaká znáš zdravotní rizika užívání drog:

a) přenos infekčních nemocí b) riziko těžké otravy c) embolie d) záněty žil e) záněty průdušek f) nádorová onemocnění g) poškození jater a srdce h) zastavení tělesného růstu i) oslabení imunitního systému j) riziko poškození plodu k) poškození duševního zdraví l) jiné (uved')

Zdravotní rizika užívání drog:	Gymnázium a střední odborná škola Moravské Budějovice		VOŠ a střední školy veterinární, zemědělské a zdravotnické Třebíč	
	celkem	%	celkem	%
embolie	4	6%	0	0%
jiné	0	0%	0	0%
nádorová onemocnění	21	33%	9	17%
oslabení imunitního systému	9	14%	1	2%
poškození duševního zdraví	15	23%	7	13%
poškození jater a srdce	7	12%	9	17%
přenos infekčních nemocí	64	100%	52	100%
riziko poškození plodu	53	83%	32	62%
riziko těžké otravy (předávkování)	64	100%	52	100%
záněty průdušek	2	3%	0	0%
záněty žil	3	5%	2	4%
zastavení tělesného růstu	0	0%	0	0%

Studenti znají zdravotní rizika užívání drog následovně: riziko těžké otravy (předávkování) 100%, přenos infekčních chorob 100%, riziko poškození plodu 73%, nádorová onemocnění 26%, poškození duševního zdraví 19%, poškození jater a srdce 14%, oslabení imunitního systému 9%, záněty žil 4%, embolie 3%, záněty průdušek 2%, zastavení tělesného růstu 0% a jiné 0%. Průzkum dokazuje, že jejich znalosti následků užívání drog jsou zcela nedostačující. Většina studentů udává pouze riziko předávkování, riziko přenosu infekčních chorob a méně riziko poškození plodu.

Graf 12: Znalosti zdravotních rizik užívání drog

13. Zkušenost s drogou

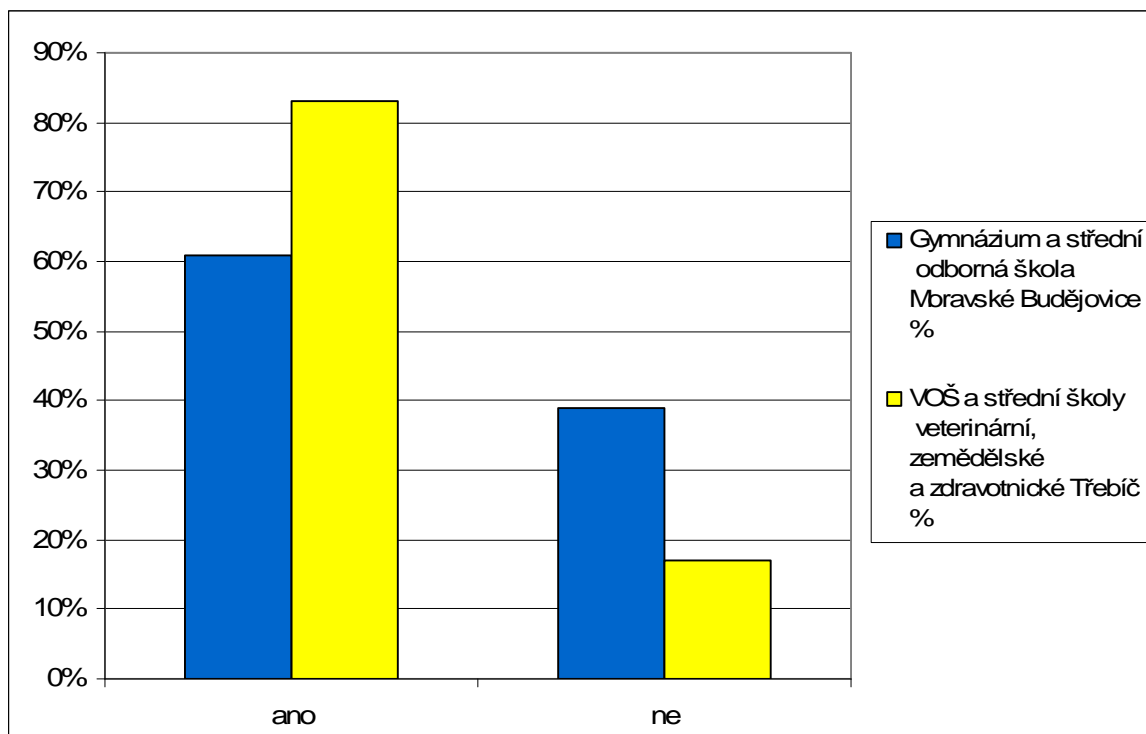
Otázka č. 13: Vyzkoušel/a jsi někdy drogu?

a) ano b) ne

Vyzkoušel/a jsi někdy drogu?	Gymnázium a střední odborná škola Moravské Budějovice		VOŠ a střední školy veterinární, zemědělské a zdravotnické Třebíč	
	celkem	%	celkem	%
ano	39	61%	43	83%
ne	25	39%	9	17%

Zkušenost s některou z omamných látek v průzkumu přiznalo 71% studentů obou škol. Zcela bez zkušenosti s drogou je 29% respondentů.

Graf 13: Mám zkušenost s drogou

14. Škola jako zdroj informací

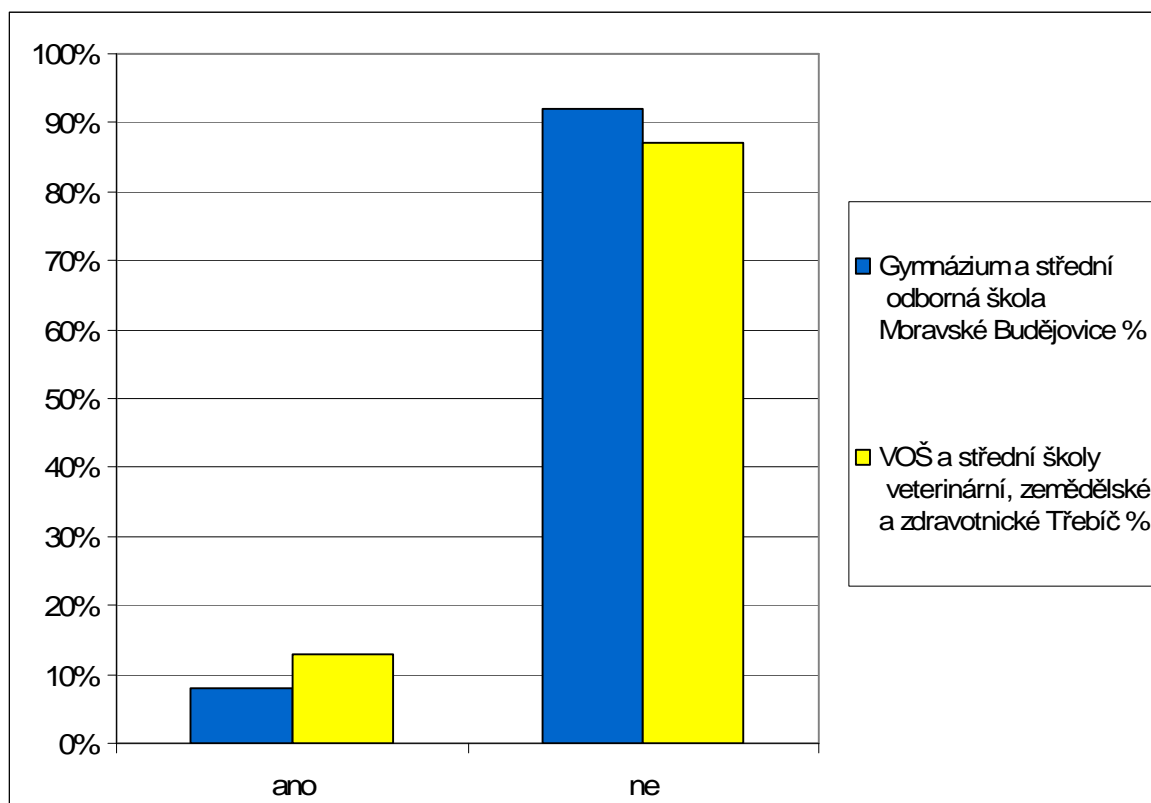
Otázka č. 14: Poskytuje Ti škola informace z oblasti drogové problematiky opakovaně?

a) ano b) ne

Poskytuje Ti škola informace týkající se drog opakovaně?	Gymnázium a střední odborná škola Moravské Budějovice		VOŠ a střední školy veterinární, zemědělské a zdravotnické Třebíč	
	celkem	%	celkem	%
ano	5	8%	7	13%
ne	59	92%	45	87%

90% studentů udává, že informace o drogové problematice získané ze školy jsou pouze jednorázové, výuka o drogách není pravidelná a opakovaná. 10% studentů získalo ve škole informace o drogách opakovaně.

Graf 14: Škola poskytuje informace o drogách opakovaně

15. Marihuana

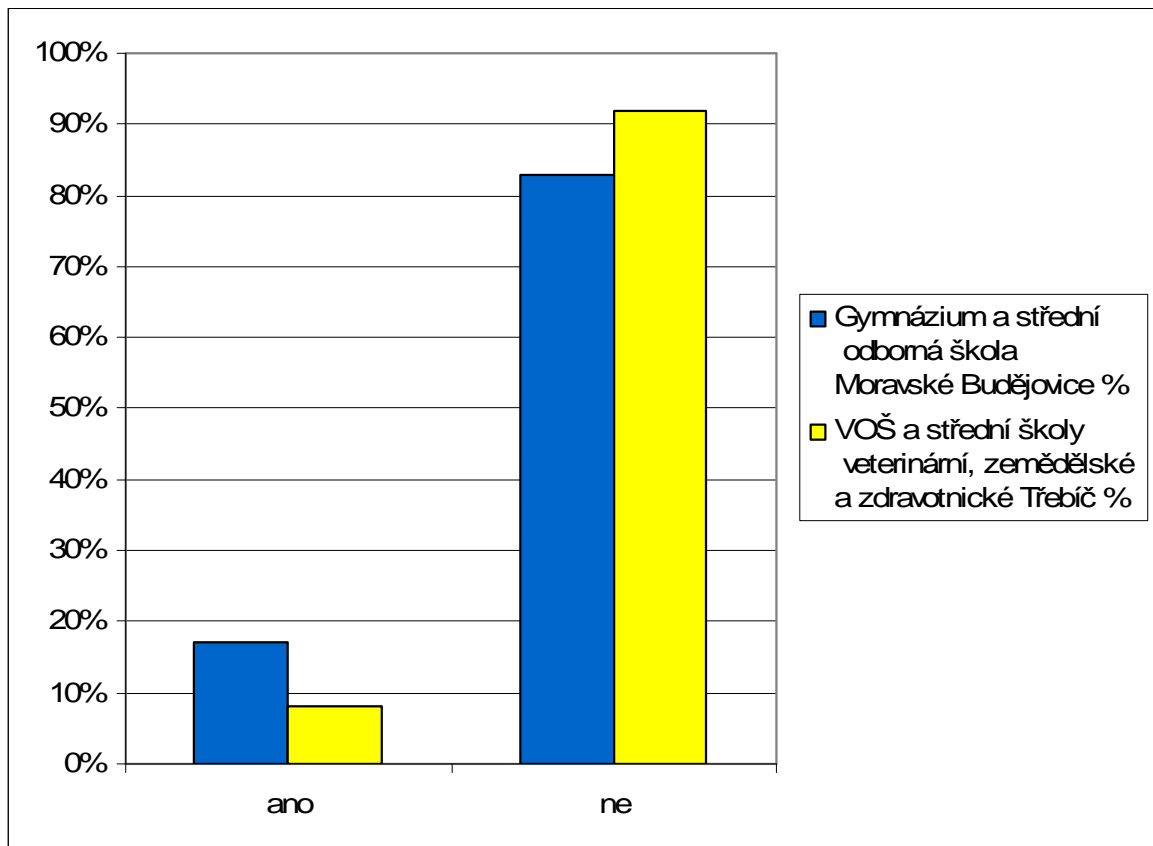
Otázka č. 15: Je podle Tebe marihuana droga

a) ano b) ne

Je podle Tvého názoru marihuana droga?	Gymnázium a střední odborná škola Moravské Budějovice		VOŠ a střední školy veterinární, zemědělské a zdravotnické Třebíč	
	celkem	%	celkem	%
ano	11	17%	4	8%
ne	53	83%	48	92%

Marihuanu nepokládá za drogu 87% studentů. Pouze 13% studentů řadí marihuanu mezi drogy.

Graf 15: Marihuana je droga

16. Preventivní programy ve škole

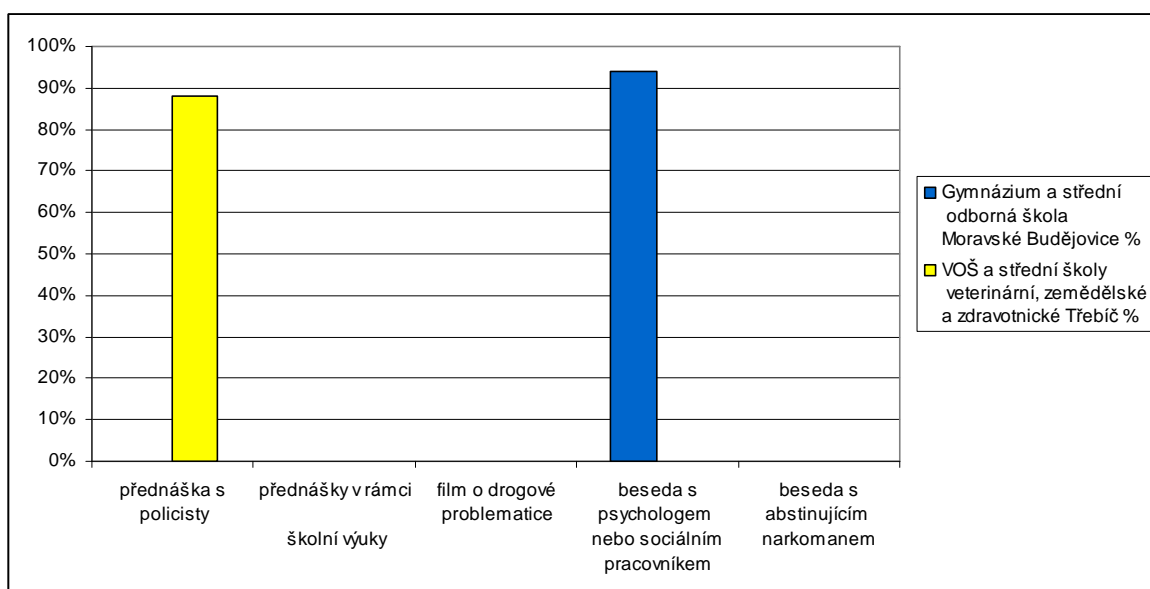
Otázka č. 15: Jaké programy v prevenci drog jsi zažil/a ve škole?

- a) přednáška s policisty b) přednášky v rámci školní výuky c) film o drogové problematice d) beseda s psychologem nebo sociálním pracovníkem e) beseda s abstinujícím narkomanem

Jaké preventivní programy jsi zažil/a ve škole?	Gymnázium a střední odborná škola Moravské Budějovice		VOŠ a střední školy veterinární, zemědělské a zdravotnické Třebíč	
	celkem	%	celkem	%
přednáška s policisty	0	0%	46	88%
přednášky v rámci školní výuky	0	0%	0	0%
film o drogové problematice	0	0%	0	0%
beseda s psychologem nebo sociálním pracovníkem	60	94%	0	0%
beseda s abstinujícím narkomanem	0	0%	0	0%

52% studentů se ve škole zúčastnilo besedy s psychologem nebo sociálním pracovníkem, 39% se zúčastnilo přednášky s policisty. Přednášky v rámci školní výuky, film o drogové problematice nebo besedu s abstinujícím narkomanem neuvedl žádný z respondentů, tedy 0%. Porovnáním výsledků z jednotlivých škol jsme zjistili, že v Moravských Budějovicích proběhla beseda s psychologem nebo sociálním pracovníkem a v Třebíči se studenti zúčastnili besedy s policisty.

Graf 16: Preventivní programy ve škole

17. Instituce zabývající se prevencí drog

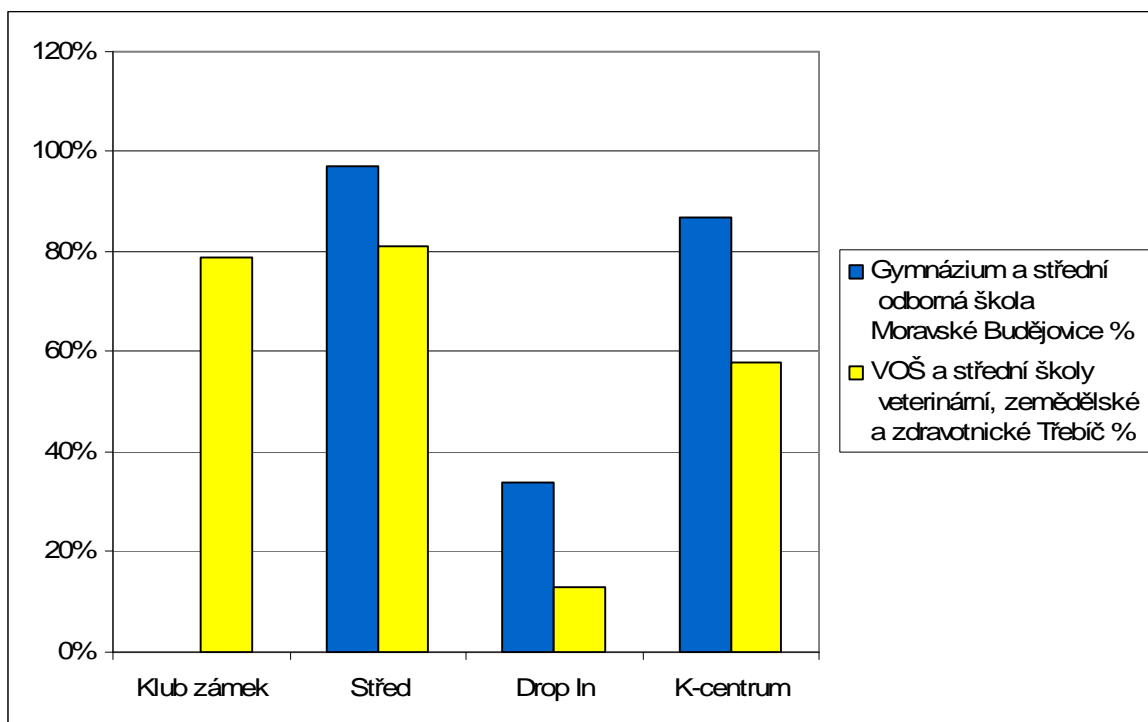
Otázka č. 17: Jaké instituce zabývající se problematikou drog znáš?

Uved' .....

Instituce	Gymnázium a střední odborná škola Moravské Budějovice		VOŠ a střední školy veterinární, zemědělské a zdravotnické Třebíč	
	celkem	%	celkem	%
Klub Zámek	0	0%	41	79%
Střed	62	97%	42	81%
Drop In	22	34%	7	13%
K-centrum	56	87%	30	58%

Tato otázka byla otevřená, respondenti museli odpověď doplnit. Výsledky jsou následující: 90% Střed, 74% K-centrum, 35% Klub Zámek, 25% Drop In. Ve škole v Moravských Budějovicích Klub Zámek studenti neznají, tedy 0%.

Graf 17: Uvedené instituce

4.4 Vyhodnocení výzkumu, ověření platnosti hypotéz

Z provedeného výzkumu na Gymnáziu a střední odborné škole v Moravských Budějovicích a na VOŠ a střední škole veterinární, zemědělské a zdravotnické v Třebíči zcela jasně vyplývá, že žáci znají velmi dobře nejběžnější drogy a většina studentů (71%) již některou drogu vyzkoušela, nejčastěji alkohol, tabák a marihuanu. Tři čtvrtiny dotazované mládeže má zdravý názor na drogy, tzn. ví, že jsou drogy škodlivé a návykové. Zbývajících 25% studentů považujeme za rizikovou skupinu, která je drogami ohrožená. Téměř 90% studentů navíc nepokládá marihuanu za drogu.

Za největší zdroj informací o drogách a jejich negativních účincích je pokládána škola, ale je zcela alarmující, že jsme průzkumem zjistili, že na obou školách neprobíhá opakované vzdělávání mládeže v oblasti drogové prevence. Je tak zcela jasné, že je vysoká absence informovanosti o problematice drog i ze strany rodičů. Dále jsme průzkumem zjistili, že studenti sice znají většinu druhů omamných látek, chybí jim však znalosti o následných zdravotních a sociálních komplikacích, které jejich užívání přináší.

Hypotéza č. 1 – Předpokládám, že mládež má dostatek informací o drogové problematice

Hypotéza 1 se nám nepotvrdila. Studenti sice znají omamné látky, většina ví, že jsou návykové a škodlivé, a že závislost nevzniká po prvním užití drogy. Zároveň však nemají dostatek vědomostí o zdravotních rizicích jejich užívání a o příznacích, které se po požití drogy objevují. Je zde až 26% studentů, kteří věří, že drogy zlepšují náladu nebo působí v malém množství příznivě. Marihuanu nepokládá za drogu dokonce 87% studentů. Chybějící vědomosti o drogách vedou k experimentování s nimi.

Hypotéza č. 2 – Domnívám se, že škola poskytuje o drogách více informací než rodina

Hypotéza 2 se nám potvrdila. Většina respondentů udává, že ve škole získali více informací o drogách a jejich negativních účincích než od rodičů. V současné době se stává významným zdrojem informací o omamných látkách internet.

Hypotéza č. 3 – Domnívám se, že mládež ví, jaká jsou zdravotní rizika užívání drog

Hypotéza 3 se nepotvrdila. Z průzkumu vyplývá, že téměř všichni studenti znají riziko těžké otravy (předávkování), riziko přenosu infekčních nemocí a značná část respondentů zná riziko poškození plodu. O ostatních zdravotních rizicích a následcích užívání omamných látek má znalosti pouze malé množství respondentů.

Hypotéza č. 4 – Myslím si, že většina mladých již vyzkoušela drogu

Hypotéza 4 se potvrdila. Většina mládeže má zkušenost s některou z omamných látek. Největší procento těchto zkušeností připadá na alkohol a tabák, bezmála polovina respondentů má zkušenost s marihuanou.

Hypotéza č. 5 – Předpokládám, že mládež ví, kde najít odbornou pomoc

Hypotéza 5 se potvrdila. V průzkumu byla tato otázka otevřená, studenti museli názvy institucí zabývajících se prevencí drog doplnit. Přes 80% dotázaných zná občanské sdružení Střed. Více než tři čtvrtiny respondentů ví o možnosti pomoci v K-centrech. Téměř 80% třebíčských studentů uvedlo Klub Zámek a 25% studentů z obou škol ví o existenci Drop In.

4.5 Návrhy prevence drogové závislosti v školní a sociální oblasti

Na základě výsledků v praktické části výzkumu doporučujeme na vybraných školách zavést pravidelnou výuku v drogové prevenci jak pro studenty v rámci vyučování, tak poskytování informací z oblasti drogové prevence pro jejich rodiče, například na rodičovských schůzkách. Proto je třeba zlepšit komunikaci mezi rodiči a školou. Kromě kvalitní pravidelné výuky o návykových látkách a jejich negativních zdravotních a sociálních účincích je nezbytné ve školách budovat zdravé sebevědomí mládeže a zároveň posilovat důvěru mezi studenty a jejich pedagogy. Škola by měla také nabízet dostatek sportovních a jiných zájmových kroužků, které by zajistily kvalitní a zdravé trávení volného času dospívající mládeže. Je žádoucí, aby nabídka kroužků vycházela ze zájmů studentů dané školy, a aby byla založena na principu dobrovolnosti, spontánnosti a individuálním výběru. Výhodou je, mohou-li žáci aktivně trávit i čas o přestávkách. Preventivní opatření proti drogám je podle průzkumu na uvedených školách zcela nedostačující. Učitelé, kteří jsou se studenty v každodenním kontaktu, by měli opakovaně prezentovat studentům negativní stránky drog a tím ovlivňovat jejich celkový postoj vůči návykovým látkám. Zároveň by měli současně s rodiči zvýšit povědomí mládeže o možnosti pomoci a spolupráce s kvalifikovanými sociálními pracovníky z institucí zabývajících se problematikou drog.

Aby byla prevence drogové závislosti ve školách účinná, musí dobře fungovat drogová prevence i v rodině. Nevyhnutelná je oboustranná spolupráce školy a rodičů. Rodiče by měli dospívající dítě přiměřeně zapojit do péče o domácnost, dále zajistit dostatečné množství zájmových aktivit, čímž předejdou tomu, aby se dospívající nudil. V rodině musí existovat jasná a důsledně dodržovaná pravidla. Rodič má být svému potomku dobrým vzorem, formovat jeho zdravé sebevědomí a upřímně oceňovat každou jeho snahu a úsilí. Rodina by měla být bezpečným přístavem, kde se může spolehnout jeden na druhého. Pokud dítě svému rodiči důvěřuje, snadněji se mu se svými problémy svěří.

ZÁVĚR

Návykové látky a jejich negativní zdravotní a sociální účinky jsou narůstajícím problémem. Společnost si tuto závažnou situaci uvědomuje a stále více se zaměřuje na primární prevenci drogové problematiky. Praxe však dokazuje, že všechna opatření nejsou zdaleka dostačující. Drogy jsou snadno dostupné dnes už i na středních a základních školách a to nejen ve městech, ale i na venkově. Dospívající generace drogy zná, ale chybí jí znalosti o škodlivosti drog a neuvědomuje si dostatečně všechny následky jejich užívání. Děti a mládež jsou díky psychickým a fyzickým změnám v období dospívání nejrizikovější skupinou, která je drogami nejvíce ohrožena. Je důležité zaměřit se prevencí právě na děti a mládež v době, kdy se s drogou ještě nesetkali a zdravě ovlivnit jejich celkový postoj vůči návykovým látkám.

Bakalářská práce zobrazuje aktuální situaci v prevenci drogové závislosti mládeže na Gymnáziu a střední odborné škole v Moravských Budějovicích a na VOŠ a střední škole veterinární, zemědělské a zdravotnické v Třebíči. Byly potvrzeny nebo vyvráceny předem stanovené hypotézy, týkající se informovanosti mládeže o problematice drog. Výsledky výzkumu ukázaly, že studenti omamné látky znají, většina ví, že jsou škodlivé a návykové, a že závislost nevzniká po prvním užití drogy. Neznají však dobře následky užívání drog. Informace o zdravotních komplikacích a sociálních dopadech, které přináší závislost na omamných látkách většině dospívajících zcela uniká. Bylo zjištěno, že na zmíněných školách neprobíhá dostatečné opakované vzdělávání v oblasti drogové prevence a drogy jsou navíc snadno dostupné. Pozitivní je, že převážná většina mladých zná instituce působící v prevenci drog, a ví, že zde je možné najít odbornou pomoc. Na základě výsledků výzkumu jsou v práci doporučena opatření vedoucí ke zkvalitnění drogové prevence na těchto školách. Pomocí pravidelné výuky o návykových látkách a negativních zdravotních a sociálních dopadech jejich užívání, zdravě ovlivňovat celkový postoj dospívajících vůči drogám. Současně je nezbytné budovat důvěru mezi studenty a pedagogy, formovat zdravé sebevědomí dospívajících, a zajistit jim kvalitní a zdravé trávení volného času. Pro dosažení všech těchto výsledků je nezbytná také spolupráce dobře fungující rodiny.

Drogy se očividně stávají běžnou součástí života mladých lidí a společnost si na tuto situaci pomalu zvyká. Proto je nutné tuto alarmující skutečnost řešit a tomuto nebezpečí se ještě více bránit.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] Göhlert, Christoph Fr., Kühn, F., Od návyku k závislosti, Praha: Ikar, 2001. 143 s. ISBN 80-7202-950-9.
- [2] Hajný, M., O rodičích, dětech a drogách, 1. vyd., Praha: Grada, 2001. 133 s. ISBN 80-247-0135-9.
- [3] Janík, A., Dušek, K., Drogy a společnost, 1. vyd., Praha: Avicenum, 1990. 342 s.
- [4] Kalina. K. a kol., Drogy a drogové závislosti 1. Mezioborový přístup, Praha: Úřad vlády ČR, 2003. 319 s. ISBN 80-867-34-05-6.
- [5] Kalina. K. a kol., Drogy a drogové závislosti 2. Mezioborový přístup, Praha: Úřad vlády ČR, 2003. 343 s. ISBN 80-867-34-05-6.
- [6] Laca, S., Základy sociálnej pedagogiky, Bratislava: VŠZaSP sv. Alžběty, 2011. 219 s. ISBN 978-80-8132-014-9.
- [7] Mühlpachr, P., Vavřík. M., Sociální patologie. Brno: IMS, 2010. 123 s.
- [8] Nešpor, K., Csémy, L., Alkohol, drogy a vaše děti, Praha: Sportpropag, 1993. 144 s.
- [9] Nešpor, K., Csémy, L., Jak předcházet problémům s návykovými látkami na základních a středních školách, Praha: Sportpropag, 1996. 156 s.
- [10] Nešpor, K., Návykové chování a závislost, 2. vyd., Praha: Portál, 2003. 151 s. ISBN 80-7178-831-7.
- [11] Nešpor, K., Vaše děti a návykové látky, 1. vyd., Praha: Portál, 2001. 157 s. ISBN 80-7178-515-6.
- [12] Novomeský, F., Drogy, 1. vyd., Martin: Alfa Print, 1996. 120 s. ISBN-80-88719-49-6.
- [13] Presl, J., Drogová závislost: Může být ohroženo i vaše dítě, Praha: Maxdorf, 1995. 87 s. ISBN 80-85800-18-7.
- [14] Riesel, P., Lesk a bída drog, Olomouc: Votobia, 1999. 94 s. ISBN 80-7198-348-9.
- [15] Tkáč, J., Adiktologie. Brno: IMS, 2011. 118 s.
- [16] www.wikipedia.cz

- [17] www.wikiskripta.eu
- [18] www.drogy.cz
- [19] www.drogy-info.cz
- [20] http://www.drogy-info.cz/index.php/info/glosar_pojmu/t/abusus_zneuživani
- [21] http://www.drogy-info.cz/index.php/info/glosar_pojmu/t/tercialni_prevence
- [22] http://www.drogy-info.cz/index.php/info/glosar_pojmu/a/abusus_zneuživani
- [23] <http://www.rect.muni.cz/drogy/POKUS/casti/prev.htm>

SEZNAM TABULEK

1. Rozdělení respondentů
2. Rodinné zázemí respondentů
3. Nejrozšířenější drogy
4. Dostupnost drog
5. Náhled na drogy
6. Vznik drogové závislosti
7. Důvody užívání drog
8. Účinky drog
9. Zkušenosti s jednotlivými drogami
10. Zdroje informací o drogách
11. Koho bych požádal o radu nebo pomoc
12. Zdravotní rizika drog
13. Zkušenost s drogou
14. Škola jako zdroj informací
15. Marihuana
16. Preventivní programy ve škole
17. Instituce zabývající se prevencí drog

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Dotazník

Příloha P I:

DOTAZNÍK

Milí studenti,

žádám Vás o vyplnění dotazníku, který se týká aktuální situace v oblasti užívání návykových látek na Vaší škole. Výsledky výzkumu budou použity na vypracování bakalářské práce „Prevence drogové závislosti mládeže“.

Dotazník je zcela anonymní, proto Vás prosím o pravdivé odpovědi na uvedené otázky.

Za spolupráci Vám děkuji.

Jiří Plaček

Pozorně si přečtěte všechny položky a odpověď, která nejlépe vystihuje Váš názor zakroužkujte.

1. Pohlaví:

- a) chlapec
- b) dívka

2. Bydlím:

- a) s oběma rodiči
- b) s jedním rodičem
- c) nejsem s rodiči

3. Zakroužkuj drogy, které znáš:

- a) marihuana
- b) hašiš

- c) heroin
- d) kokain
- e) pervitin
- f) MDMA (extáze)
- g) LSD
- h) meskalin
- i) lysohlávky (psilocybin)
- j) PCP
- k) katha
- l) organická rozpouštědla, toluen
- m) alkohol
- n) jiné (uved' jaké).....

4. Nabídl už Ti někdo drogu?

- a) ano
- b) ne

5. Co je podle Tebe nejvíce pravdivé:

- a) drogy jsou škodlivé a návykové
- b) drogy zlepšují náladu
- c) v malém množství působí příznivě

6. Může vzniknout závislost po prvním užití drogy?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

7. Proč lidé užívají drogy?

- a) ze zvědavosti (chtějí to vyzkoušet)
- b) jako řešení svých problémů
- c) chtějí být zajímaví před ostatními
- d) jiné (uved').....

8. Zakroužkuj příznaky, které se projeví po užití drogy:

- a) dobrá nálada
- b) rozšířené oční zorničky
- c) zvýšená aktivita
- d) snížená aktivita
- e) nekontrolovatelné chování
- f) agresivní chování
- g) začervenalé oči
- h) jiné (uved').....

9. Máš zkušenosti s některou z těchto látek?

- a) marihuana
- b) hašiš
- c) heroin
- d) kokain
- e) pervitin
- f) MDMA (extáze)
- g) LSD
- h) meskalin

- i) lysohlávky (psilocybin)
- j) PCP
- k) katha
- l) organická rozpouštědla, toluen
- m) alkohol
- n) jiné (uved' jaké).....

10. Odkud máš nejvíc informací o drogách a jejich negativních účincích?

- a) ze školy
- b) od rodičů
- c) od kamarádů
- d) z internetu
- e) jiné zdroje (uved').....

11. Pokud bys potřeboval radu nebo pomoc s problémem souvisejícím s drogami, koho bys o ni požádal?

- a) učitele
- b) rodiče
- c) kamaráda
- d) jiné (uved').....

12. Zakroužkuj, jaká znáš zdravotní rizika užívání drog:

- a) přenos infekčních nemocí
- b) riziko těžké otravy (předávkování)
- c) embolie
- d) záněty žil

- e) záněty průdušek
- f) nádorová onemocnění
- g) poškození jater a srdce
- h) zastavení tělesného růstu
- i) oslabení imunitního systému
- j) riziko poškození plodu
- k) poškození duševního zdraví
- l) jiné (uveď).....

13. Vyzkoušel/a jsi již někdy drogu?

- a) ano - uveď jakou .....
- b) ne

14. Poskytuje Ti škola informace z oblasti drogové problematiky opakovaně?

- a) ano
- b) ne

15. Je podle Tvého názoru marihuana droga?

- a) ano
- b) ne

16. Jaké programy v prevenci drog jsi zažil/a ve škole:

- a) přednáška s policisty
- b) přednášky v rámci školní výuky
- c) film o drogové problematice
- d) beseda s psychologem nebo sociálním pracovníkem

e) beseda s abstinujícím narkomanem

17. Jaké instituce zabývající se problematikou drog znáš?

Uveď: .....